Drugs

IN HET JEUGDHUIS

HOE DEAL JE ERMEE?

COLOFON

Uitgave:

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel.: 02/423.03.33 - Fax.: 02/423.03.34

Leverden een bijdrage aan de totstandkoming van dit draaiboek:

Johan Bertels	(FJIAC Antwerpen)
Agnes De Decker	(Terapiecentrum St. Niklaas)
Ilse De Maeseneire	(VAD Brussel)
Martine De Regge	(SFPOJW Brussel)
Sandra Hex	(CAD Limburg vzw)
Jo Jocqué	(VFJ Antwerpen)
Roeland Keersmaekers	(VAD Brussel)
Jean-Paul Keymis	(JGM Antwerpen)
Selm Nelissen	(Altox Antwerpen)
Marjet Vanderstraeten	(CAD Limburg vzw)

Eindredactie:
Roeland Keersmaekers

Vormgeving en illustraties:
Rob Marcelis

Druk:
EPO

september 1995

INHOUDSTAFEL

MOTIVERING

Wat

is een drugbeleid ?

WAT

Een drugbeleid is een geheel van gezamenlijke opvattingen rond alcohol en andere drugs vanuit het jeugdhuis en een gezamenlijk standpunt dat door alle medewerkers van het jeugdhuis wordt gedragen. Dit beleid hoeft niet formeel te zijn, een informele overdracht en kennis van de heersende regels met betrekking tot alcohol en andere drugs is in de vrije tijdsector soms meer aangewezen. Een drugbeleid opstellen, invoeren en toepassen heeft vooral te maken met vertrouwen en communicatie, eerder dan met repressie.

DOEL

Een drugbeleid heeft tot doel voorbereid te zijn op eventuele problemen met alcohol- en ander druggebruik om zo in een vroegtijdig stadium bij problemen te kunnen ingrijpen op een eenduidige, duidelijke manier. Een drugbeleid kadert in een preventieve aanpak, waardoor het jeugdhuis zichzelf kan voorbereiden en dus sterker staat wanneer zich alcohol- of andere drugproblemen voordoen. Een drugbeleid reikt ook strategieën aan om in te spelen op voorvallen en crisissituaties van alcohol- of ander drugmisbruik.

HOE

Alcohol- en drugpreventie probeert een gedragsverandering tot stand te brengen. Dit kan alleen gebeuren door het opstarten van een veranderingsproces dat meerdere prikkels tegelijk bespeelt. Kennis over de effecten van alcohol en drugs, maar ook het aanleren van een aantal vaardigheden, houdingen en attitudes (sociaal, verbaal, assertiviteit,...) zijn hierbij noodzakelijk. Tevens is het belangrijk te weten dat éénmalige initiatieven het complexe kluwen van alcohol- en drugge(mis)bruik niet of nauwelijks beïnvloeden. Enkel een werking op lange termijn maakt een globale beïnvloeding mogelijk.

WIE

Het is geenszins zo dat enkel doorwinterde preventiewerkers aan een alcohol- en drugbeleid kunnen werken. Zij kunnen misschien wel wijzen op een aantal aandachtspunten waarop je moet letten bij het opmaken van een drugbeleid, maar uiteindelijk ben jij het die een beleid, aangepast aan de specifieke noden en kenmerken van je jeugdhuis, moet maken. Wanneer je hierbij ook de leden en bezoekers van je jeugdhuis betrekt, kun je reeds heel wat weerstanden ondervangen.

Waarom

een drugbeleid ?

Als gewoon café, en dus zeker als jeugdhuis, draag je een zekere verantwoordelijkheid naar je bezoekers toe. Niet alleen wat de kwaliteit van de aangeboden dranken betreft, maar ook qua sfeer (inrichting, muziek, verwarming,...). Deze aandachtspunten heeft een jeugdhuis gemeen met een gewoon café. Maar als jeugdhuis heb je een belangrijke bijkomende taak. Gezien het jeugdhuis een plaats is waar jongeren elkaar ontmoeten als antwoord op hun behoefte aan sociaal contact en als invulling van hun nood aan vrijheid binnen een eigen subcultuur, heeft het jeugdhuis een verantwoordelijke functie op te nemen. Deze verantwoordelijke, vormende houding van een jeugdhuis is in het belang van verschillende groepen.

JONGEREN
Een van de functies van een jeugdhuis is aan jongeren de ruimte bieden om te experimenteren met verschillende levenswijzen en een plaats geven om nieuwe omgangsvormen uit te proberen. Het ter beschikking stellen van deze mogelijkheid impliceert ook een meevoelen met de jongeren en een latente verantwoordelijkheid tegenover hen. Aangezien een gebruiker van alcohol of andere drugs niet alleen gezondheidsproblemen, maar ook financiële, gerechtelijke en psycho-sociale problemen kan krijgen, ligt hier een taak voor het jeugdhuis om te vermijden dat het zover komt.

JEUGDHUIS
Probleemsituaties vermijden is trouwens in het voordeel van het jeugdhuis zelf, want ook het jeugdhuis kan door het alcohol- en drugge(mis)bruik in problemen geraken, en dit op wettelijk (politie bij illegaal druggebruik, aanwezigheid van dealers, ...), financieel (diefstal in het jeugdhuis door bezoekers, ...) en psychosociaal (agressief gedrag en vandalisme als gevolg van overmatig alcoholgebruik,...) vlak. De sfeer die in een jeugdhuis heerst, kan hierdoor grondig verziekt worden.

MEDEWERKERS
Ook voor de vrijwilligers en tappers in het jeugdhuis zelf zal een alcohol- en drugbeleid een houvast betekenen. Ze zullen immers onvermijdelijk ooit met dit gegeven geconfronteerd worden. Een drugbeleid verwerkt in een afsprakennota kan hen een houvast geven in conflictsituaties en geeft hen het gevoel dat de hele ploeg aan hetzelfde touw trekt.

BEZOEKERS

Ook de niet- of matige gebruiker is gebaat met een correct alcohol- en drugbeleid. Veel verantwoordelijken hebben schrik een alcohol- en drugbeleid door te voeren omdat ze daardoor misschien bezoekers verliezen. Maar het is ook mogelijk dat je door het niet invoeren van een beleid bezoekers verliest. Niet alle bezoekers van het jeugdhuis willen wekelijks geconfronteerd worden met het gedrag van dronken medebezoekers en de gevolgen van alcoholmisbruik. Dit geldt ook voor illegaal druggebruik. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat je ook het vertrouwen van een aantal potentiële nieuwe bezoekers en het vertrouwen van de ouders wint.

BUITENWERELD

Ten slotte is er de omgeving van het jeugdhuis. Ouders van jeugdhuisbezoekers en buurtbewoners rond het jeugdhuis kunnen bepaalde verwachtingen formuleren omtrent regels en afspraken binnen het jeugdhuis. Ook vanuit de school of het politiekorps van de gemeente kunnen opmerkingen komen over de gang van zaken in het jeugdhuis. Tegenover deze druk van de buitenwereld moet je je als jeugdhuis weerbaar maken. De doelstellingen van je eigen jeugdhuis moet je er zeker niet voor opgeven. Mede door de uitwerking van een eigen alcohol- en drugbeleid kan je inspelen op de verwachtingen die door de omgeving worden geformuleerd.

3

De **cruciale** *vraag :*

WAT WIL JE ALS JEUGDHUIS BETEKENEN VOOR JE LEDEN EN BEZOEKERS?

Welke functie willen jullie met het jeugdhuis vervullen naar je leden en bezoekers toe? Willen jullie enkel een café zijn naast zoveel andere cafés of willen jullie toch iets meer betekenen dan dat? Bekijken jullie het jeugdhuis enkel als een ruimte waar jongeren kunnen consumeren of zien jullie inbreng en participatie van de jongeren als een essentieel onderdeel van jullie werking? Willen jullie het gebruik van alcohol, tabak, illegale drugs in het jeugdhuis verbieden of willen jullie jongeren de kans geven om op een verantwoorde manier te leren omgaan met genotsmiddelen?

I N L E I D E N D

De basisprincipes *van dit draaiboek*

In de motivering maakten we de opdeling alcohol / drugs. We spraken over een alcohol-en drugbeleid, over alcohol- en drugproblemen. Hiermee bedoelden we zeker niet dat alcohol geen drug is. We maakten deze opdeling juist omdat alcohol vaak wordt vergeten wanneer men spreekt over drugs en een drugbeleid. Onder **drugs** verstaan we zowel alcohol, tabak, medicatie als het illegale spul (hasjisch, weed, XTC, LSD, cocaïne, heroïne, ...). Alcohol en tabak zijn reeds oude bekenden in het jeugdhuis. Wat niet wil zeggen dat er altijd even verantwoord wordt mee omgegaan. Ook onze drankcultuur en rookgewoonten moeten we in vraag durven stellen. Illegale drugs komen de laatste tijd steeds meer voor in jeugdhuizen. Het ene jeugdhuis zit met XTC in huis, het andere ruikt naar weed.

Vanuit verschillende hoeken (politici, preventiewerkers, ouders, ...) wordt van jeugdhuizen verwacht dat ze iets doen aan de drugproblematiek. Tegelijkertijd denken sommige jeugdhuismedewerk(st)ers dat ze dit maatschappelijk gegeven ook daadwerkelijk kunnen bestrijden, eventueel zelfs oplossen. Binnen dit spanningsveld is het belangrijk te kijken naar de **mogelijkheden en** de **beperkingen** van een jeugdhuis. Het jeugdhuis is immers slechts één van de opvoedingsmilieus, naast andere zoals het gezin en de school. Ten aanzien van problemen buiten het jeugdhuis zoals overlast en onverdraagzaamheid moeten ook de gemeentelijke overheid en andere instanties hun verantwoordelijkheid opnemen.

Met dit draaiboek willen we verderbouwen op de positieve mogelijkheden van jullie jeugdhuis. Dit houdt in dat we een drugbeleid voorstellen dat uitgaat van de **eigenheid** en de richting die jullie je jeugdhuis geven. We vertrekken van het grondbeginsel dat jullie jeugdhuis een ruimte is waar jongeren kunnen experimenteren met allerlei levensvormen en gedragingen en waar men ook de grenzen verkent van dit experimenteren. De hier-en-nu-situatie en de doelstellingen van jullie jeugdhuis vormen dan ook het uitgangspunt van het drugbeleid. Dit draaiboek heeft de bedoeling jullie te begeleiden naar een drugbeleid dat in de lijn ligt van de gebruiken van het (jeugd)huis. Je zal dus geen uitgestippelde regels en sancties vinden. Evenmin mag je een kant-en-klaar pakket verwachten dat voor elk jeugdhuis van toepassing is.

De inhoud *van dit draaiboek*

Naast de motivering en deze inleiding bestaat dit draaiboek uit drie hoofdstukken.

Het eerste hoofdstuk verkent de identiteit van jullie jeugdhuis:
DEEL 1 biedt een werkvorm aan waarmee jullie de actuele situatie van jullie jeugdhuis kunnen uitspitten.
DEEL 2 gaat op zoek naar de doelstellingen van jullie jeugdhuis. Aan de hand van twee werkvormen kunnen jullie nagaan wat jullie voor je leden en bezoekers willen betekenen.

Het tweede hoofdstuk verkent de grenzen van jullie jeugdhuis:
DEEL 1 geeft een aantal algemene principes voor het opstellen van een afsprakennota.
DEEL 2 laat jullie door middel van twee werkvormen het belang verkennen van afspraken en regels binnen een jeugdhuis.
DEEL 3 verkent aan de hand van twee werkvormen de individuele normen van de medewerkers ten aanzien van alcohol en andere drugs.
DEEL 4 gaat op zoek naar de norm ten aanzien van alcohol en andere drugs waar de ganse ploeg van medewerkers zich kan in terug vinden.
DEEL 5 biedt een werkvorm aan die jullie kan helpen bij het opstellen van afspraken en regels over alcohol en andere drugs.
DEEL 6 zet een aantal werkvormen op een rijtje die jullie kunnen gebruiken om de gemaakte afspraken bekend te maken in het jeugdhuis.

Het derde hoofdstuk verkent mogelijke reactiewijzen op regelovertreding:
DEEL 1 geeft aan dat jullie met een open sfeer in het jeugdhuis reeds heel wat problemen kunnen voorkomen.
DEEL 2 gaat in op de mogelijkheden die jullie jeugdhuis heeft om probleemgedrag van jongeren te sanctioneren en te begeleiden.
DEEL 3 maakt een aantal kanttekeningen bij de hulp die jullie van externen kunnen inroepen bij het oplossen van (beginnend) problematisch druggebruik.
DEEL 4 biedt twee werkvormen aan waarmee jullie het begeleidend en sanctionerend optreden kunnen evalueren

Achteraan dit draaiboek wordt kort een **training** voorgesteld die jullie concreet kan helpen bij het inoefenen van een aantal technieken om de afspraken te doen naleven en op te treden bij regelovertreding.

De inhoud van dit draaiboek is op te vatten als een **aanbod**. Afhankelijk van de vragen waar jullie als jeugdhuis mee zitten, kunnen jullie uit dit aanbod kiezen. Om tot een eigen drugbeleid te komen is het niet noodzakelijk dat je elke werkvorm van dit draaiboek uitvoert. Misschien staan jullie regelmatig stil bij de identiteit van jullie jeugdhuis. Of misschien hebben jullie de doelstellingen van het jeugdhuis reeds op papier gezet. Bij deze aspecten van de aangeboden leidraad moet je dan niet al te uitvoerig stilstaan. Belangrijk is wel dat je de algemene lijn niet uit het oog verliest, zodat je tot een samenhangend drugbeleid komt.

Met dit draaiboek willen we niet enkel produktgericht werken. Naast het concrete resultaat, namelijk een drugbeleid voor jullie jeugdhuis, zijn er nog heel wat **positieve neveneffecten** te verwachten. We bieden immers werkvormen aan die jullie - medewerkers van het jeugdhuis - stimuleren en motiveren om samen te werken, een mening te ontwikkelen en te uiten, taken te verdelen, verantwoordelijkheid op te nemen, structuur aan te brengen in de organisatie van het jeugdhuis, ... Zo zie je maar dat het doorlopen van dit draaiboek jullie niet enkel een drugbeleid zal opleveren, maar ook kan bijdragen tot een beter functioneren van het jeugdhuis als geheel.

DRUGGEBRUIK HERKENNEN...

M&M

TIC-TAC

XTC

3

Belangrijk

om weten bij de start

Soms wordt op druggebruik in het jeugdhuis **paniekerig** gereageerd. Er wordt een spoedvergadering bijeen geroepen, een strategie bepaald, de gebruikers aan de deur gezet, in de hoop dat daardoor het probleem is opgelost. Soms wordt druggebruik oogluikend toegestaan omdat men niet weet hoe men erop moet reageren, of omdat men er niet op wil reageren. In dat geval treedt de paniekreactie pas op als er geruchten de ronde doen bij ouders, als politie of rijkswacht het jeugdhuis viseren, of als het jeugdhuis ook onder de jongeren een slecht imago krijgt.

Zulk een **crisissituatie** is natuurlijk niet het ideale uitgangspunt om de uitwerking van het drugbeleid te starten. Je bent te sterk gefixeerd op de concrete probleemsituatie, je wil direct een oplossing voor het probleem. Om de schok van de crisissituatie op te vangen is het belangrijk snel een tijdelijke beslissing te nemen (aantal bezoekers tijdelijk de toegang ontzeggen, afspraken maken met beroepskracht, een "joint-venture" sluiten met de politie, ...). Dat geeft je de tijd om een grondig drugbeleid uit te denken. Eventueel kan je daarna de voorlopige beslissing aanpassen aan het ontwikkelde drugbeleid.

Wil je als jeugdhuis echt **preventief** werken en niet voor voldongen feiten komen te staan, dan start je best op tijd met de uitwerking van een drugbeleid. Zo kan je in alle rust en kalmte je drugbeleid voorbereiden. In dit draaiboek vind je een leidraad die je bij de uitwerking van het drugbeleid kan helpen. Het doorlopen van de verschillende stappen van de aangeboden leidraad, kan bovendien bijdragen tot een verbetering van jullie hele jeugdhuiswerking.

Jeugdhuizen zijn er in alle maten en gewichten: grote en kleine, dikke en dunne, vrijwillige en beroeps. Of je enkel draait op vrijwilligers of er ook beroepskrachten meedraaien, heeft zijn weerslag op de uitwerking van het drugbeleid. De aanpak, de tijdsinvestering en de betrokkenheid zal verschillen. In elk geval moet je er naar streven om zoveel mogelijk **betrokkenen** in te schakelen. De eerste stappen zullen waarschijnlijk gezet worden door een beroepskracht of een kerngroep van medewerkers. Bij de verdere uitwerking van het drugbeleid moet je trachten zoveel mogelijke jeugdhuismedewerkers (Raad van Beheer, tappers, vestiaire, inkom, dj, kuisploeg, ...) te betrekken. Zij zijn immers allemaal een schakel van de ketting.

Voor elk jeugdhuis is het ook een aanrader om een **coach** te zoeken voor de uitbouw en de opvolging van het drugbeleid. In eerste instantie kan je deze steun zoeken bij andere jeugdhuizen of een jeugdwerker uit jullie gemeente. Ook het JAC in je buurt, de preventiewerker van je gemeente, ... kan je hiervoor aanspreken. Via de jeugdraad kan je nog contacten leggen met andere organisaties. Een coach kan jullie ondersteunen en begeleiden bij de uitwerking van het drugbeleid en kan verder ontwikkelingen opvolgen. In geval van crisissituaties is dit de persoon of organisatie waar jullie kunnen op rekenen.

WAARVOOR STAAT JULLIE JEUGDHUIS?

De **hier-en-nu** *-situatie van jullie jeugdhuis*

Zoals reeds vermeld, is het belangrijk dat het drugbeleid afgestemd is op de **identiteit** van jullie jeugdhuis. Bij de start van het drugbeleid is het dan ook zinvol een zicht te hebben op het functioneren van jullie jeugdhuis en op de omgang met alcohol en andere drugs. Zijn er afspraken omtrent alcohol- en ander druggebruik, hoe denkt men erover, zijn er problemen,...? Het verwoorden van de eigenheid van jullie jeugdhuis, heeft tot gevolg dat er meer bewust wordt nagedacht over een aantal factoren en dat de beginsituatie overzichtelijk wordt.

In het gros van de jeugdhuizen is **de instuif** de centrale plaats, een ontmoetingsplaats voor jongeren, de plaats waar de meeste activiteiten zich afspelen, en bijgevolg ook de belangrijkste plaats om een preventief beleid te beginnen. Aan de toog wordt (te veel) gedronken, gepraat, geruzied, muziek beluisterd, ... stiekem een joint opgestoken. Het drugbeleid in jullie jeugdhuis begint dus logischerwijs hier. Toch is dit niet altijd zo evident, want naast de belangrijkste plaats om het drugbeleid te beginnen, is de instuif voor de meeste jeugdhuizen ook de belangrijkste bron van inkomsten. Een dilemma waar veel jeugdhuismedewerkers mee worstelen.

Daar waar de instuif een dilemma van binnenuit creëert, zorgt **de omgeving** voor een dilemma van buitenuit. De decentralisatiepolitiek in het jeugdbeleid kan leiden tot verhoogde interesse, verwachtingen en druk op het jeugdhuis. Ook een aantal maatschappelijke fenomenen (overlast, weekendongevallen, sluitingsuur,...) drukken op de werking van jeugdhuizen. Binnen deze maatschappelijke context bevindt zich het jeugdhuis met zijn eigen identiteit en doelstellingen. Enerzijds heeft de buitenwereld vragen en verwachtingen ten aanzien van jullie jeugdhuis, anderzijds moet het zijn eigenheid waarmaken in relatie tot de buitenwereld. Heel wat jeugdhuismedewerkers zitten met de vraag hoe zij met deze spanningsrelatie moeten omgaan.

Bij de identiteitsbepaling dien je aandacht te hebben voor de eigenheid van de groep die samen het jeugdhuis maakt. De identiteit wordt zowel beïnvloed door het verleden (tradities, ...) als door de toekomst (vooropgestelde doelen, ...). Eigenlijk is het bepalen van de identiteit voor jullie jeugdhuis niets nieuws. Door de dagelijkse of wekelijkse activiteiten laat je met het jeugdhuis een aantal **onuitgesproken intenties** zien, zoals:

- ontspanning voor jongeren bieden door sportactiviteiten, gezelschapsspelen, ...
- cultuurverbreding aanbieden door het organiseren van een theateravond, optreden,...
- maatschappelijk engagement bijbrengen door deelname aan betogingen, acties, ...
- jongeren meer weerbaar maken door het benadrukken van sociale vaardigheden

De onderstaande **werkvorm** kan jullie helpen meer bewust te worden van de identiteit van het jeugdhuis. Deze zoektocht naar identiteit is een belangrijke stap bij de uitwerking van een drugbeleid. Het maakt het mogelijk om het drugbeleid te stoelen op een aantal waar-den en gebruiken die eigen zijn aan jullie jeugdhuis. Voor de begeleider van de werkvorm is het een aanrader op voorhand de tips voor de begeleiding eens door te nemen.

WERKVORM

"Dobbelsteen"

DOEL:

- reflectie op de actuele situatie van jullie jeugdhuis
- stilstaan bij de interne en externe werking van jullie jeugdhuis

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief en papier.
Een dobbelsteen. Vier stapels van kaarten met vragen erop
- stapel "Bezoekers": vragen over het publiek van jullie jeugdhuis
- stapel "Jeugdhuis": vragen over de eigenheid van jullie jeugdhuis
- stapel "Instuif": vragen over de verschillende aspecten van het instuifgebeuren
- stapel "Buitenwereld": vragen over de omgeving van jullie jeugdhuis

Wil je het instuifgebeuren van jullie jeugdhuis uitgebreid en in detail analyseren, dan kan je de stapel "Instuif" nog verdelen in drie aparte stapeltjes:
- stapel "Tappers"
- stapel "Organisatie en verantwoordelijkheid"
- stapel "Alcohol en andere drugs"

OPDRACHT:

De ideale grootte van de groep is zes personen. Eventueel moet je de groep dus verdelen in kleinere groepjes. Duid een gespreksleider en een verslagnemer aan.
Leg vier (of zes) stapels van kaarten met vragen op tafel. Geef elke stapel kaarten een nummer (van 1 tot 4 of van 1 tot 6). Elke deelnemer heeft een aantal lege bladen en schrijfgerief voor zich.
De deelnemers bepalen om de beurt met een dobbelsteen van welke stapel de bovenste kaart wordt omgedraaid. De vraag op deze kaart wordt aan iedereen voorgelezen. Elke deelnemer noteert deze vraag (eventueel het referentienummer) bovenaan op zijn blad.
Elke deelnemer krijgt nu de opdracht zijn/haar antwoord, mening of ervaringen in verband met de vraag neer te schrijven.
Vervolgens geeft ieder zijn/haar blad door aan de linkerbuur. Deze leest het blad en schrijft er aanvullingen, bedenkingen of vragen bij. Het blad wordt doorgegeven totdat het weer de oorspronkelijke eigenaar bereikt.
Na deze schrijfronde is er even tijd voor vragen en verduidelijkingen. Op bepaalde punten kan men dieper ingaan. De verslagnemer schrijft deze opmerkingen neer.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Verzamel al de beschreven bladen. De grote hoeveelheid materiaal kan je achteraf overzichtelijk maken en reduceren tot de meest in het oog springende elementen. Dit materiaal vormt de basis voor de later op te stellen afsprakennota. Heb wel oog voor details. Details maken elk jeugdhuis verschillend en het is ook via details dat bepaalde accenten in jullie jeugdhuiswerking zichtbaar worden.
Bij elke vraag moet je erop aandringen dat de deelnemers hun persoonlijke meningen opschrijven. Als begeleider moet je er voor zorgen dat er discussie op gang komt. Vermijd gesloten vragen en zet de deelnemers aan hun antwoord toe te lichten.
Als de groep werkelijk intens in de schrijfronde betrokken is, kan deze fase langer uitlopen dan gepland. Het is ook mogelijk dat deze schrijfronde een gesprek op zich wordt. Als begeleider moet je er dan over waken dat men niet te lang blijft stilstaan bij één aspect, maar dat er verschillende vragen aan bod komen.

VRAGEN OVER DE IDENTITEIT:

(Te copiëren en uit te knippen)

Vragen voor de stapel: Bezoekers

Welk profiel hebben de bezoekers (gemiddelde leeftijd, sociale afkomst, opleidingsniveau, geslacht, aantal)?	Wat is het vermoedelijk alcohol- en ander druggebruik onder jullie leden/bezoekers?
Welk soort publiek trekt jullie jeugdhuis aan (subcultuur)?	Bereik je een ander publiek met de activiteiten van het jeugdhuis dan voor de instuifmomenten?
Hoe staan jullie leden/bezoekers tegenover (legale, illegale) drugs?	Is jullie jeugdhuis een ontmoetingsplaats waar jongeren ook alleen terecht kunnen, of komen ze enkel in groep?
Zijn er veel jongeren die zich engageren in jullie jeugdhuis (veel/weinig vrijwilligers, makkelijk/moeilijk te recruteren)?	Wat doen de jongeren zoal in het jeugdhuis en waarover wordt vooral gepraat?
Wat is het consumptiepatroon van de jongeren (wat/hoeveel wordt gedronken)?	Hoe is de relatie tussen de medewerkers van het jeugdhuis en de leden/bezoekers?

Vragen voor de stapel: Jeugdhuis

Hoe staat jullie jeugdhuis tegenover alcohol en andere drugs?	Wat is de functie van de Raad van Beheer? Heeft ze reële inspraak? Is ze nauw betrokken bij de werking van het jeugdhuis?
Welk soort jeugdhuis is het? Welke functie willen jullie ten aanzien van jongeren vervullen?	Welke factoren beïnvloeden de werking van jullie jeugdhuis (stad/dorp, in/buiten het centrum, ontstaansgeschiedenis, ...)?
Heeft jullie jeugdhuis een traditie wat vorming betreft, of niet? Vinden jullie vor-ming van jongeren belangrijk?	Hoe staat jullie jeugdhuis bekend in de omgeving (positief/negatief/...)?
Heeft het jeugdhuis een hoofdverantwoordelijke, of niet? Wat is zijn/haar functie?	Hoe belangrijk zijn de inkomsten van de instuif voor jullie jeugdhuis?

Vragen voor de stapel: Instuif

Vragen i.v.m. Tappers

Hoe gebeurt het werven van de tappers? Hoe motiveren jullie ze om te blijven?	Tapt de verantwoordelijke zelf mee of niet? Is hij/zij steeds aanwezig in de instuif of niet?
Worden de tappers opgeleid? Zo ja, hoe gaat dat in zijn werk?	Worden de tappers betaald of niet? Zo ja, hoe en hoeveel?
Mogen de tappers gratis drinken terwijl ze werken? Zo ja, wat mogen ze drinken en hoeveel?	Hoe wordt de functie van tapper ingevuld? Is dit louter commercieel of komen er ook andere aspecten bij kijken?
Wie beslist over het geluidsvolume van de muziek? Heeft iedere tapper dit zelf in de hand, of is er een maximumgrens opgelegd?	Is er controle op de tapper en op zijn/haar gedrag? Zo ja, hoe gebeurt dit?
Welke vaardigheidseisen worden aan tappers gesteld (sociale vaardigheden/leeftijd/...)?	...

Vragen i.v.m. organisatie en verantwoordelijkheid

Hoe gebeurt de schoonmaak en het onderhoud van de instuif? Wie is verantwoordelijk en hoe gebeurt de taakverdeling?	Hoe gebeurt de betaling van drankjes (onmiddellijk/op het einde van de avond)? Mag er op de poef gedronken worden?
Hoe is de instuif ingericht? Wie beslist daarover? Welke sfeer willen jullie met de inrichting creëren?	Wie bestelt de drank bij de brouwer? Op welke tijdstippen, en hoeveel?
Wat zijn de sluitings- en openingsuren, worden die nageleefd? Sluit jullie jeugdhuis vroeger of later dan de concurrentie?	Wie houdt de boekhouding van de instuif bij en hoe gebeurt dat? Worden er stock-controles uitgevoerd? Zo ja, met welke regelmaat?
Op welke manier gebeuren de bestellingen (aan de toog/bediening aan tafel)?	...

Vragen i.v.m. alcohol en andere drugs

Worden er specifieke activiteiten in de instuif georganiseerd zoals de promotie van bepaalde drankjes of de organisatie van thema-avonden?	Wie reageert in geval van misbruik? Wie vaardigt deze sancties uit en wie moet waken over de toepassing?
Zijn er bepaalde plaatselijke gewoontes die alcoholgebruik stimuleren (gratis vaten bij afzwaai/halve liters/bepaalde gezelschapsspelen/...)?	Wordt er tabak verkocht in de instuif of niet? Zo ja, tegen welke prijs wordt deze verkocht?
Welke dranken worden verkocht en aan welke prijs? Wat is de verhouding in prijs tussen alcoholische en niet-alcoholische dranken?	Maakt de instuif winst of verlies? Wat gebeurt er met winst/verlies?
Welke zijn de sancties bij alcoholmis-bruik, druggebruik, agressief gedrag? Wordt door alle tappers dezelfde sanctie gehanteerd?	...

Vragen voor de stapel: Buitenwereld

Wat is het imago, de reputatie van het jeugdhuis naar buiten toe?	Waar gaan de jongeren naartoe als het jeugdhuis dicht is? Wat is het aanbod van de commerciële sector?
Hoe is de relatie van het jeugdhuis met de directe omgeving (buren/wijk/ouders van de bezoekers/...)?	Is jullie jeugdhuis het vertrektpunt vooraleer de jongeren ergens anders heen gaan? Komen ze na andere uitgangsoorden afgezakt naar het jeugdhuis?
Hoe is de relatie met de gemeente? Is het gemeentelijk jeugdbeleid jullie jeugdhuis goed gezind?	Met welke andere (jeugd)verenigingen heeft jullie jeugdhuis al dan niet goede contacten? Functioneert de jeugdraad goed?
Hoe verlopen de contacten met politie? Krijgt jullie jeugdhuis soms politiecontrole?	...

2

Doelstellingen

van jullie jeugdhuis

De volgende stap in de uitwerking van het drugbeleid is het uitklaren van de **globale doelstelling** die je als jeugdhuis nastreeft. De functie die je als jeugdhuis naar je bezoekers toe wil vervullen, is immers niet los te koppelen van het standpunt dat je aanneemt ten aanzien van alcohol en andere drugs. Ook het omgekeerde geldt: het innemen van een bepaald standpunt ten aanzien van alcohol en andere drugs, zegt ook iets over de globale doelstelling van het jeugdhuis.

Het is van belang dat deze doelstelling wordt geformuleerd overeenkomstig de identiteit van het jeugdhuis. Op die manier kan je optimaal gebruik maken van de aanwezige kwaliteiten, samenwerkingsverbanden, gebruiken, ... Op die manier kan je ook eventuele weerstanden vermijden of opvangen, omdat je respect toont voor wat er al bestaat en geen totaal nieuwe dingen creëert. Bovendien is het aangewezen de doelstelling te richten op de manier waarop de jeugdhuismedewerkers kunnen **omgaan met gedrag**. Het jeugdhuis en de medewerkers kunnen niet verantwoordelijk worden gesteld voor het gedrag van anderen maar wel voor hun eigen optreden en omgang met dat gedrag:

- jeugdhuismedewerkers verantwoordelijk stellen voor hun manier van omgaan met jongeren die dronken in het jeugdhuis zitten
  EN NIET
  jeugdhuismedewerkers verantwoordelijk stellen voor het drinkgedrag van jongeren
- jeugdhuismedewerkers leren grenzen stellen en hen ondersteunen in hun reacties op jongeren die zich hier al dan niet aan houden
  EN NIET
  jeugdhuismedewerkers de schuld geven van het feit dat bepaalde jongeren zich niet wensen te houden aan deze grenzen
- jeugdhuismedewerkers leren omgaan met bravouregedrag
  EN NIET
  jeugdhuismedewerkers verantwoordelijk stellen voor dit bravouregedrag

Het bepalen van de doelstellingen is een taak die het best door een **kerngroep** binnen jullie jeugdhuis wordt opgenomen. Deze moet erover waken dat de doelstellingen in functie staan van wat het beste is voor het jeugdhuis en niet louter gebaseerd zijn op persoonlijke opvattingen. Hieronder beschrijven we twee **werkvormen**. De eerste werkvorm kan je helpen bij het uitklaren van de algemene doelstelling, de tweede werkvorm doet je verder nadenken over specifieke aspecten van alcohol- en ander druggebruik.

WERKVORM

"Stellingen"

DOEL:

- nagaan wat jullie als jeugdhuis voor je leden en bezoekers willen betekenen
- inzicht geven in de eigenheid en cultuur van jullie jeugdhuis

BENODIGD MATERIAAL:

Papier en schrijfgerief
Lijst van stellingen *(zie hieronder)*

OPDRACHT:

Elke deelnemer krijgt een blad met stellingen. Bij elke stelling moet men zijn/haar waardering omcirkelen van 1 tot 5 (1 = helemaal akkoord, 5 = helemaal niet akkoord).
Stelling per stelling vergelijkt men de antwoorden. Verschillende scores binnen de groep vormen het uitgangspunt voor een discussie.
Nadat al de stellingen zijn overlopen, is het de bedoeling tot een eensgezind antwoord te komen op de centrale vraag:
Wat willen we als jeugdhuis betekenen voor onze bezoekers?

Eerste variant:
Elke stelling wordt op een grote flap neergeschreven. De deelnemers zetten zich op stoelen en vormen hiermee twee cirkels (een kleinere cirkel binnen een andere). In de binnenste cirkel blijft er één stoel vrij. Elke stelling wordt in het midden neergelegd. De deelnemers van de middencirkel geven hun mening over deze stelling. Er ontstaat een discussie.
Wanneer een deelnemer uit de buitenste cirkel een nieuwe gedachte wil inbrengen, neemt hij plaats op de lege stoel. De persoon links van de stoel die wordt ingenomen in de middencirkel, moet dan plaats nemen op de vrijgekomen stoel in de buitenste cirkel.

Tweede variant:
De begeleider trekt twee evenwijdige strepen op de grond (met krijt of plakband). Bij elke stelling die de begeleider voorleest, moeten de deelnemers positie innemen in de ruimte.
Bijvoorbeeld: rechts van beide strepen = akkoord; links van beide strepen = niet akkoord; tussen de twee strepen = weet niet.
De deelnemers hebben zich nu ruimtelijk geplaatst tegenover de stelling. Deelnemers met een verschillend standpunt kunnen hun positie met elkaar bespreken.
Na de discussie over elke stelling mogen de deelnemers een tweede keer positie innemen. Deelnemers die door de discussie hun standpunt hebben gewijzigd, kunnen dan een andere positie innemen.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Wanneer je de doelstellingen van jullie jeugdhuis reeds op papier hebt gezet, is het interessant deze erbij te halen. Ook de zes officiële doelstellingen van jeugdhuizen kan je bij deze werkvorm bovenhalen (ontmoeting; vorming en kadervorming; spel, creatieve activiteiten en amateuristische kunstbeoefening; dienstverlening; bevorderen van de integratie van achtergestelde groepen; werken aan structurele veranderingen).
Deze werkvorm brengt meestal veel animatie met zich mee en kan leiden tot een serieuze confrontatie. Het nadeel is dat de deelnemers zich soms te sterk vastbijten op de concrete stelling en dat ze geen oog hebben voor de achterliggende betekenis van de stelling. Als begeleider heb je hier de taak om de discussie open te breken.
Wanneer alle deelnemers een bepaalde stelling dezelfde score toekennen dan hoeft er geen discussie te worden gevoerd. Toch kan het zoeken naar argumenten pro of contra bij deze stelling nog altijd verrijkend zijn.

LIJST VAN STELLINGEN:

(Te copiëren)

1. Iedereen is welkom in ons jeugdhuis.

   1 2 3 4 5

2. Het is aan de jongeren zelf om de stap naar ons jeugdhuis te zetten.

   1 2 3 4 5

3. Ons jeugdhuis biedt meer dan alleen plezier.

   1 2 3 4 5

4. Jongeren met problemen kunnen zeker geholpen worden in ons jeugdhuis.

   1 2 3 4 5

5. Ons jeugdhuis moet met zijn activiteiten het groepsgevoel bevorderen.

   1 2 3 4 5

6. Ons jeugdhuis moet zich aanpasssen aan de behoeften van minder-bedeelde jongeren.

   1 2 3 4 5

7. Ons jeugdhuis wil liever een vaste kern bereiken die goed samenhangt.

   1 2 3 4 5

8. De activiteiten van ons jeugdhuis moeten ook beleidsgericht zijn.

   1 2 3 4 5

9. Ons jeugdhuis is meer dan een ordinair café.

   1 2 3 4 5

10. Ons jeugdhuis moet aan jongeren de ruimte bieden om te experimenteren.

    1 2 3 4 5

11. Het hoofddoel van ons jeugdhuis is jongeren vorming te geven.

    1 2 3 4 5

12. Drank en spelen is onze leuze: ons jeugdhuis heeft enkel een ontspannende functie.

    1 2 3 4 5

13. Het is niet onze taak als jeugdhuismedewerker om jongeren met problemen te helpen. Dat is de job van de hulpverlener.

    1 2 3 4 5

14. Creativiteit is bij ons troef. Ons jeugdhuis wil vooral ruimte bieden om alle creatieve ideëen onbegrensd te kunnen uitwerken.

    1 2 3 4 5

WERKVORM

"Muurdiscussie"

DOEL:

- nagaan wat jullie als jeugdhuis voor je leden en bezoekers wil betekenen
- uitklaren van jullie doelstelling met betrekking tot drugs

BENODIGD MATERIAAL:

Een vrij groot schrijfvlak of flap aan een muur
Een rode en een zwarte stift
Een lijst van vragen met betrekking tot alcohol en andere drugs in het jeugdhuis
Hieronder geven we een lijst van mogelijke vragen. Je kan zelf toevoegen of weglaten

OPDRACHT:

Op een flap aan de muur schrijft de gespreksleider een vraag omtrent alcohol- en ander druggebruik.
Iedereen mag hierop reageren met een antwoord, een bedenking, een nieuwe vraag. Deze reactie gebeurt schriftelijk met een zwarte stift. Als er een totaal nieuwe gedachte in de schriftelijke discussie wordt ingebracht, gebeurt dit in het rood.
Er mag telkens maar één persoon aan het schrijven zijn, de rest kijkt zwijgend toe. Na de afgesproken tijd wordt het schrijven stilgelegd, waarna bijkomende vragen gesteld kunnen worden, verduidelijkingen gevraagd, nieuwe verbanden gelegd.
Vervolgens schrijft de gespreksleider een nieuwe vraag op de flap.

Variant:
De deelnemers worden in twee subgroepjes verdeeld. De gespreksleider schrijft telkens één vraag op de flap aan de muur.
Beide groepjes krijgen een bepaalde tijd om affiches, spandoeken, slogans voor een betoging te maken in verband met het thema van de vraag. Zij krijgen hierbij expliciet de opdracht om de positieve, sterke kanten van het jeugdhuis te benadrukken.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Een muurdiscussie verloopt meestal traag en rustig zodat iedereen goed kan volgen en volgens zijn eigen tempo een inbreng kan doen. Een bijkomend voordeel is dat de draad van het gesprek visueel gemaakt wordt en dat je nog kan inpikken op een idee of stelling die al een hele tijd geleden werd opgeschreven. Het verband tussen verschillende inbrengen kan met pijlen duidelijk worden gemaakt.
Als begeleider van deze werkvorm is het belangrijk om het jeugdhuis te situeren in zijn maatschappelijke context. Het gaat niet enkel over de interne aangelegenheden van jullie jeugdhuis. Ook de rol, functie van jullie jeugdhuis ten aanzien van maatschappelijke problemen wordt hier bevraagd.
Met de jeugdhuismedewerkers kan je nagaan welke betekenis het jeugdhuis heeft voor de jongeren in vergelijking tot de school. Je kan ook op zoek gaan naar de meerwaarde van het jeugdhuis tegenover het commerciële aanbod in de omgeving. Het is de bedoeling dat de medewerkersploeg zicht krijgt op de sterke kanten van het jeugdhuis voor de aanpak van alcohol- of ander druggebruik bij jongeren.

LIJST MET VRAGEN:

WIE - WAT	WAAROM	DOEL
Gaan we werken rond: • alcohol • medicatie • illegale drugs • alcohol én andere drugs • andere verslavingen *Richten we ons op:* • leden/ niet-leden • gebruikers/ verslaafden • medewerkers/ kernleden • Raad van Beheer • school • gemeente	*Waarom werken we rond de drugthematiek:* • imago • politiecontrole • ouders • overlast voor bezoekers • overlast voor omgeving • overlast voor jeugdhuis • bezorgdheid over gebruikers • bezorgdheid over niet-gebruikers	*Wat willen we bereiken ten aanzien van:* • leden/niet-leden • medewerkers/kernleden • zware drinkers • illegale druggebruikers • dealers van illegale drugs • school • gemeente *Wat met drugge(mis)bruik:* • in het jeugdhuis • in jeugdhuisomgeving • thuis

WAAR LEGGEN JULLIE DE GRENS MET HET JEUGDHUIS?

Het opstellen van een

afsprakennota

Als jeugdhuis zijn jullie bezig met jongeren in de vrije tijd. De organisatie van jullie werking verloopt dan ook minder gestructureerd. Het **informele** heeft duidelijk voorrang op het formele en het gestructureerde, en terecht. Vandaar dat jullie beleid rond alcohol en andere drugs niet kan starten met regels die zomaar worden opgelegd. Deze regels en afspraken moet je opstellen in samenspraak met al de medewerkers, en in de mate van het mogelijke ook met de bezoekers van jullie jeugdhuis. We spreken van een afsprakennota om de dialoog, de communicatie bij het tot stand komen van deze nota te benadrukken. Het gaat om wederzijdse afspraken die worden gemaakt tussen medewerkers en bezoekers van het jeugdhuis.

Met deze afsprakennota wil je **grenzen** aangeven. Grenzen stellen houdt in dat alle betrokkenen weten vanaf welk punt, en vanaf welke situatie er wordt ingegrepen en hoe wordt ingegrepen (krijgt de persoon in kwestie enkel een vermaning, wordt de persoon de toegang voor de verdere avond ontzegd,...). Belangrijk hierbij is dat je je eigen opvattingen weliswaar niet aan de kant zet, maar wel versoepelt in functie van het te bereiken gemeenschappelijk standpunt. Iedereen heeft immers zijn eigen, persoonlijke meningen. Een combinatie hiervan of een gemeenschappelijk standpunt vereist enige aanpassing en soepelheid van alle, daarbij betrokken partijen. De bedoeling is om met alle verschillende meningen en invalshoeken tot één consensus te komen.

Het is belangrijk om als jeugdhuis geen **be- en veroordelende standpunten** in te nemen ten aanzien van leden die er in verband met alcohol en andere drugs andere opvattingen op na houden. Vooral ten aanzien van illegale drugs is dit niet veroordelen belangrijk. Een moraliserende of veroordelende houding tegenover gebruikers heeft enkel als effect dat je niet meer aanvaard wordt als gesprekspartner, en er bijgevolg ook niet voldoende vertrouwen en respect zal groeien om de regels vanuit het jeugdhuis te respecteren. Een sfeer van vijandigheid wordt gecreëerd, en uiteraard kan dat niet de bedoeling zijn. Het spreekt voor zich dat je je eigen mening ook niet hoeft te verloochenen. Je kan gerust duidelijk maken wat jouw mening over alcohol en andere drugs is.

De afsprakennota moet je zeer ruim opvatten. De afspraken hebben betrekking op gans de jeugdhuiswerking. De **werkvormen** die we hieronder beschrijven, vertrekken dan ook vanuit het belang van algemene regels en afspraken. Het is de bedoeling dat jullie via de werkvormen op zoek gaan naar een consensus rond de grenzen ten aanzien van alcohol-en ander druggebruik. De werkvormen lenen zich ertoe om met een grote groep aan het werk te gaan. Zo kan je al de betrokkenen bij het tot stand komen van de afsprakennota betrekken. Voor de begeleider zijn er bij elke werkvorm een aantal tips opgenomen.

Het **belang** *van regels en afspraken*

Vaak zijn er in jeugdhuizen wel wat **huisregels**. Soms zijn dit regels die beschreven staan in het binnenhuisreglement, soms zijn er ongeschreven regels. Belangrijk om aan te geven is dat regels niet vanzelfsprekend worden opgevolgd, als ze eenmaal bestaan. De algehele sfeer in het jeugdhuis en met name het gedrag van de medewerkers is hierbij doorslaggevend. De medewerkers moeten achter de regels en afspraken staan en er gezamenlijk voor zorgen dat de sfeer in het jeugdhuis het overtreden van regels voorkomt.

Onderstaande **werkvormen** kan je gebruiken om huisregels op te stellen voor de bezoekers van het jeugdhuis. Je kan beide werkvormen gebruiken, of een keuze maken. Bewaar de resultaten van de werkvormen. Dit is ondersteunend materiaal voor de uiteindelijke afsprakennota.

WERKVORM

"(On-)geschreven regels"

DOEL:

- bespreekbaar maken van de noodzaak van regels
- inzicht geven in het effect van regels

BENODIGD MATERIAAL:

Grote vellen papier (flaps, rollen behang)
Gekleurde dikke stiften

OPDRACHT:

Vraag aan de deelnemers minimaal 20 regels op de flaps neer te schrijven.
Dit mogen geschreven regels (bijvoorbeeld het binnenhuisreglement) zijn, maar ook ongeschreven regels (een regel die bij iedereen gekend is, maar nergens genoteerd staat).
Geef aan dat alle denkbare regels opgeschreven kunnen worden. Is men klaar met het bedenken van de regels, hang deze regels dan op en bespreek ze met de groep.

- Wat zijn reële regels, welke zijn absurd?
- Hoe vanzelfsprekend zijn sommige regels?
- Welke regels worden overschreden?
- Waarom overschrijden mensen regels? ...

Bewaar de verzamelde regels.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Als begeleider moet je de fantasie aanwakkeren. Het is de bedoeling om zoveel mogelijk regels te verzinnen, zowel grappige als ernstige. Deze werkvorm fungeert eigenlijk een beetje als opwarmer.
Bij de aangebrachte regels kan je de deelnemers even laten nadenken over de positieve en negatieve gevolgen van de regels. Dragen al deze regels bij tot een leukere sfeer in het jeugdhuis, zou het jeugdhuis even goed draaien zonder deze regels, ...?

VOORBEELDEN VAN REGELS

- het is niet toegestaan glazen kapot te gooien
- je mag niet in de instuif pissen
- je mag geen geld uit de kassa halen
- het is niet toegestaan hard te schreeuwen
- de muren mogen niet beschilderd worden
- dansen op stoelen en tafels is verboden
- ...

WERKVORM

"De ideale bezoeker"

DOEL:

- bespreekbaar maken van de noodzaak van regels
- inzicht geven in het effect van regels

BENODIGD MATERIAAL:

Grote vellen papier (flaps, behangrollen)
Gekleurde dikke stiften

OPDRACHT:

Verdeel de groep in subgroepjes van twee personen.
Laat elke groepje even nadenken over de eigenschappen die de ideale bezoeker volgens hen bezit.
Laat hen deze eigenschappen uitdrukken met een tekening van de ideale bezoeker. Geef duidelijk aan dat ze in de tekening moeten weergeven waaraan de ideale bezoeker volgens hen moet voldoen.
Als men klaar is, worden de tekeningen opgehangen en besproken. Wat zijn reële verwachtingen, welke zijn absurd? Vul eventueel aan op de tekening.
Bewaar de tekeningen.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Wanneer het maken van een tekening als te moeilijk wordt ervaren, kan je het gewoon houden bij het verzinnen van eigenschappen. Zet de deelnemers aan om zoveel mogelijk eigenschappen te bedenken. Met de groep kan je de opgesomde eigenschappen overlopen en bekijken welke eigenschappen eventueel verplicht zouden moeten worden en welke eventueel verboden zouden moeten worden.

VOORBEELDEN VAN EIGENSCHAPPEN:

- brengt zijn lege glas terug
- betaalt contant
- geeft fooien
- is bijzonder knap
- neemt zijn vrienden mee
- rookt niet
- wast zijn handen na toiletgebruik
- brengt altijd iets lekkers mee
- doet de deur zachtjes dicht
- ...

3

Ieder zijn

eigen mening

over drugs

Naast de algemene huisregels is het ook belangrijk stil te staan bij de **persoonlijke normen** en grenzen ten aanzien van alcohol en andere drugs. Kennis van je eigen opvattingen is noodzakelijk omdat de grens tussen gebruik en misbruik op zeer subjectieve criteria gebaseerd is, en niet zoals wel eens gedacht is op een empirisch meetbaar gegeven. Iemand die zelf veel alcohol gebruikt, zal het waarschijnlijk minder gevaarlijk vinden dat de leden van zijn jeugdhuis geregeld eens doorzakken dan iemand die zelden of nooit drinkt. Een ouder die nog nooit in aanraking geweest is met illegale drugs en er eigenlijk ook niets van weet, zal waarschijnlijk heftig reageren als die ontdekt dat één van de kinderen af en toe een joint rookt, maar totaal geen probleem zien in het eigen dagelijks gebruik van een slaappilletje.

Daarom is het belangrijk te weten welke houding jullie aannemen tegenover alcohol en andere drugs, en welke opvattingen je hanteert naar de jongeren toe. Een maatregel die je als medewerker neemt vanuit je eigen normenpatroon kan bij je bezoekers absurd streng overkomen. Of misschien zijn je eigen opvattingen juist veel toleranter dan die van een aantal bezoekers. Onderstaande **werkvormen** kan je gebruiken om de opvattingen en normen van de jeugdhuismedewerkers uit te klaren. Bij deze werkvormen is een goede begeleiding nodig. Eventueel is het zelfs aan te raden om iemand van buiten het jeugdhuis (JAC, preventiewerker, ...) aan te spreken om deze werkvorm te begeleiden. Het is immers de kunst om de deelnemers te laten discussiëren en nadenken, zonder dat je als begeleider een oordeel geeft over uitspraken.

WERKVORM

"Gevaarlijk gedrag"

DOEL:

- discussie op gang brengen over normen en grenzen
- bespreekbaar maken van de individuele normen en grenzen van de medewerkers

BENODIGD MATERIAAL:

Schrijfgerief
Grote vellen papier (flaps / behangrollen)
Copies met situatieschetsen in verband met alcohol- en andere druggebruik *(zie hieronder)*

OPDRACHT:

Geef iedere deelnemer een copie van onderstaande situatieschetsen in verband met alcohol- en andere druggebruik.
Geef de deelnemers de opdracht de situaties volgens gevaarlijkheid te rangschikken (1 = de situatie waarin je het gedrag dat beschreven wordt het gevaarlijkst vindt; 6 = de situatie waarin de persoon volgens jou het minst gevaarlijk gedrag vertoont). Geef aan dat het niet om een kennistest gaat. Iedereen rangschikt de situaties volgens zijn eigen mening, geen enkele oplossing is de juiste.
Nadat elke deelnemer de situaties heeft gerangschikt, worden de individuele scores per situatie overlopen. De gespreksleider schrijft de verschillende argumenten en meningen per situatie neer op flappen.

Mogelijke aandachtspunten zijn:

- Liggen de scores gelijk of erg tegengesteld?
- Rond welke situaties zijn de meningen gelijklopend / verdeeld?
- Vanuit welke overwegingen verantwoordt elk zijn/haar keuze?
- Zijn er situaties waarover iedereen het eens is, en op basis van welke argumenten?
- Welke argumenten ervaar je als verrassend, of merkwaardig en waarom?
- Waarom beschouw je de ene situatie als heel gevaarlijk en de andere als minder gevaarlijk?
- Zou een mogelijke oorzaak kunnen zijn dat wat je als minst gevaarlijk beschouwt ook het sterkst aanleunt bij je eigen gedrag?

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

De gelijkenissen en verschillen in de beoordeling van het gevaarlijk gedrag vormen het uitgangspunt van discussie. Als gespreksleider is het belangrijk voldoende aandacht te besteden aan de overwegingen van waaruit elk zijn/haar keuze verantwoordt. Ook verrassende elementen in de argumentatie van anderen verdienen aandacht.
Bij de beoordeling van gevaarlijk gedrag spelen allerlei factoren een rol. We sommen hieronder een aantal argumenten op die vaak worden aangebracht om de gevaarlijkheid van bepaald gedrag te verdedigen. Deze argumenten bieden je als gespreksleider een houvast bij de nabespreking.

- Gevaar voor de eigen gezondheid/ gevolgen voor de omgeving
- Eenmalig gebruik/ langdurig gebruik
- (Gebrek aan) kennis en informatie over het produkt
- (Gebrek aan) kennis van de gebruiker
- Legaliteit of illegaliteit van het produkt
- Eigen ervaringen van de deelnemers met bepaalde produkten

Wanneer de groep te groot is, kan je kleine groepjes vormen. Je moet er wel over waken dat iedereen zicht krijgt op de mening van alle deelnemers. Je moet dus voldoende aandacht besteden aan het naar voren brengen in de grote groep.

S I T U A T I E S C H E T S E N :

(Te copiëren)

Jan heeft onlangs met enkele vrienden een jeugdhuis opgestart. Omdat er nog veel werk te doen is, brengt hij er gemiddeld vijf avonden van de week door. In het jeugdhuis vormen zich langzaam een paar kleine kernen met vaste klanten, die hem soms wel eens een glas aanbieden. 's Avonds rond 9 uur komen de vaste bezoekers. Op rustige avonden drinkt hij meestal om het uur een pintje mee. Op drukkere avonden kan dit oplopen tot twee pintjes per uur. Het jeugdhuis wordt meestal gesloten om 2 uur. Hijzelf voelt zich hier goed bij.

Lieve rookt 20 sigaretten per dag. Zij rookt om zich te ontspannen. Zij kent de gezondheids-risico's die aan het roken verbonden zijn, maar zij vindt dat iedereen van iets dood moet gaan.

Pol is een vlotte kerel. Hij praat gemakkelijk en is door iedereen graag gezien. Hij rookt soms marihuana, en heeft ook al eens met LSD en cocaïne geëxperimenteerd. Hij beweert dat hij de zaak onder controle heeft.

Michel is een schuchtere jongen. Vooral op feestjes heeft hij het bijzonder moeilijk om uit de hoek te komen. Maar de laatste tijd gaat het veel beter. Hij heeft ontdekt dat alles veel gemakkelijker gaat als hij vooraf in het jeugdhuis een aantal pintjes snel na elkaar opdrinkt. Als hij daarna naar de fuif gaat voelt hij zich stukken beter.

Kristien is geslaagd voor haar examens en dit heeft ze met een paar goede vrienden in het jeugd-huis gevierd. Het werd een lange avond en nacht, met veel plezier, en veel, misschien wel te veel alcohol. Ze herinnert zich niet al te veel meer van de laatste uren en helemaal niet meer hoe ze thuis is geraakt.

Frank rookt weed en shit met zijn vrienden. Af en toe koopt hij een hoeveelheid, maar hij verkoopt ze niet door. Tijdens het weekend staat hij achter de toog in het jeugdhuis. Terwijl hij tapt gebruikt hij niet, maar tijdens de opkuis steekt hij vaak een jointje op.

WERKVORM

"Voor- en nadelen"

DOEL:

- discussie op gang brengen over normen en grenzen
- inzicht krijgen/geven in eigen druggebruik en mogelijke consequenties

BENODIGD MATERIAAL:

Flaps / grote vellen papier
Dikke viltstiften

OPDRACHT:

Verdeel de groep in kleine groepjes van 3 of 4 personen.
Geef elk groepje de opdracht om zoveel mogelijk voor- en nadelen van alcohol- of ander druggebruik op te schrijven.
Hang de flappen op en bespreek de neergeschreven voor- en nadelen met de groep.

- Is iedereen het eens over de voor- en nadelen (het kan zijn dat wat de één een voordeel vindt, de ander juist een nadeel vindt)?
- In hoeverre maakt iedereen een bewuste afweging tussen de voor- en nadelen vooraleer hij/zij alcohol of ander drugs gebruikt?
- Wat weegt zwaarder door en waarom? Laat iedere medewerker aangeven hoe dit voor hem/haar ligt.

Hou al het verzamelde materiaal bij.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Als begeleider is het belangrijk bij deze werkvorm ook linken met het jeugdhuis te leggen. Het is niet de bedoeling enkel het persoonlijk voor- of nadeel van druggebruik te bespreken. Ook de voor- en nadelen voor het jeugdhuis moet je overdenken.

- Wat als je het leuk vindt elk weekend zat te zijn terwijl je tapt in het jeugdhuis?
- Wat als je graag een joint rookt maar daardoor het jeugdhuis in de problemen kan komen?

Het risico bestaat dat de deelnemers sociaal wenselijke antwoorden geven, waardoor men niet meer open zal staan om over het één en ander na te denken. Als begeleider moet je de deelnemers stimuleren om eerlijke antwoorden en persoonlijke meningen te geven.

VOORBEELDEN:

voordelen

- lekker
- gezellig
- ontspannend
- stoer
- je durft meer
- erbij horen
- ...

nadelen

- koppijn
- je doet dingen zonder dat je het weet
- agressief worden
- kotsen
- handtastelijk worden
- te grote mond hebben
- ...

Samen

een mening over drugs

Als de eigen grenzen en de eigen opvattingen duidelijk zijn geworden, is het noodzakelijk een **gemeenschappelijke grens** te zoeken vanuit het jeugdhuis. Dikwijls wordt "grenzen stellen" nogal argwanend onthaald binnen een jeugdhuis. Het jeugdhuis wordt immers beschouwd als één van de plaatsen waar je regels en grenzen zoals die in de school en op het werk gesteld worden, kan ontlopen. In de eerste plaats is een jeugdhuis inderdaad een plek waar je je moet kunnen ontspannen. Toch leidt een gebrek aan grenzen er vaak toe dat het jeugdhuis problemen krijgt waardoor de sfeer verziekt, de werking belemmerd wordt en het bestaan van het jeugdhuis bedreigd wordt. Om dit te vermijden is het noodzakelijk om die factoren die dit teweeg kunnen brengen onder controle te houden en deels te reglementeren.

Onderstaande **werkvormen** bieden jullie de mogelijkheid om aan de hand van een aantal gevalstudies met de groep op zoek te gaan naar een gemeenschappelijke grens. Probeer niet alleen na te denken over wanneer je ingrijpt, maar ook hoe en met welke gevolgen voor de bezoekers. Het is dus de bedoeling vanuit de reactie op specifieke situaties te komen tot algemene afspraken en regels.

WERKVORM

"Gevalstudies"

DOEL:

- zoeken naar gemeenschappelijke grenzen en afspraken
- bespreekbaar maken van het omgaan met regelovertreding

BENODIGD MATERIAAL:

Grote vellen papier
Dikke viltstiften
Copies van gevalstudies *(zie hieronder)*

OPDRACHT:

Leg elke gevalstudie één voor één voor aan de groep. Aan de hand van de geformuleerde vragen kan je hierover een discussie opzetten. De belangrijkste elementen van deze discussie schrijf je op een flap neer.
Op basis van de verschillende elementen die tijdens de bespreking van de vier gevalstudies naar boven zijn gekomen, kan je nu een aantal gemeenschappelijke afspraken en regels opstellen. Concentreer je op afspraken in verband met alcohol- en andere druggebruik in jullie jeugdhuis.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Het werken met gevalstudies heeft het voordeel dat men een zekere afstand bewaart tegenover de beschreven situaties. Door deze afstand is men in staat objectiever te oordelen. Wanneer de gevalstudies te herkenbaar zijn, zullen allerlei persoonlijke gevoelens en ervaringen het oordeel mee bepalen.
De weergegeven gevalstudies behandelen situaties waarin het jeugdhuis met problemen wordt geconfronteerd. Ook als je binnen jullie jeugdhuis dergelijke probleemsituaties nog niet hebt meegemaakt, is het nuttig er nu reeds rond na te denken. Als je voorbereid bent op wat er kan gebeuren, sta je sterker indien er daadwerkelijk iets gebeurt.

GEVALSTUDIES:

(Te copiëren)

Marihuana !

Je weet dat een aantal leden van de medewerkersploeg marihuana gebruiken. Ze gebruiken echter nooit binnen in het jeugdhuis omdat ze het jeugdhuis niet in opspraak willen brengen. In de dreef niet ver van het jeugdhuis doen ze het wel. Een aantal andere jeugdhuismedewerkers zijn met dit gebruik niet akkoord en hebben je dit laten weten. De uiteindelijke beslissing laten ze aan de hoofdverantwoordelijke over.

- *Hoe zou je hierop als medewerker reageren?*
- *Wat zou je doen mocht je die tappers al eens betrapt hebben op roken binnenshuis?*
- *Wat zou je doen als ze geen illegale drugs gebruikten, maar heel zwaar alcohol drinken als ze in het jeugdhuis zijn?*
- *Wat als het geen vrijwilligers zijn, maar bezoekers van het jeugdhuis?*
- *Wat als ze regelmatig drinken tijdens hun vrijwilligerswerk voor het jeugdhuis?*

De dealer !

Je merkt dat een aantal regelmatige bezoekers van het jeugdhuis nogal veel contact hebben met een nieuwe bezoeker van het jeugdhuis, die bekend staat als dealer. Als die nieuwe binnenkomt, zwermen er plots een aantal mensen rond en gaan vervolgens naar buiten. Je vermoedt dat er op dat moment buiten gedeald wordt.

- *Spreek je iemand aan in dit geval? Wie spreek je in dit geval aan: de dealer of de leden van het jeugdhuis? Waarom zou je iemand aanspreken?*
- *Wat doe je als het allemaal vrienden van je zijn? Zou je dan reageren? Hoe?*

Zat !

Een bezoeker van het jeugdhuis is duidelijk zwaar onder invloed van alcohol. Hij wordt verbaal zeer agressief, en breekt een aantal glazen. De andere bezoekers reageren zeer afkeurend.

- *Wat doe je? Laat je dit gebeuren of reageer je hierop?*
- *Hoe zou je reageren als het een meisje is dat duidelijk teveel gedronken heeft en anderen lastig valt?*
- *Wat doe je als die persoon nog met de wagen of brommer naar huis wil rijden?*
- *Wat zou je doen als de andere bezoekers niet afkeurend zouden reageren?*
- *Wat zou je doen met iemand die duidelijk reeds zeer veel gedronken heeft, op een regelmatige maar toch snelle manier blijft doordrinken, maar niemand lastig valt, niets misdoet en stil in een hoek of aan de toog blijft zitten? Wat als die persoon nog met de wagen of met de brommer naar huis wil rijden?*
- *Wat als een bezoeker onder invloed nog met de fiets naar huis wil?*

No problem !

Op een vrijdagavond komen een aantal jongeren het jeugdhuis binnen die duidelijk geen regelmatige bezoekers zijn. Na een paar uur steken ze in een hoekje van het jeugdhuis een joint op. Ze vallen niemand lastig, zijn niet luidruchtig of agressief, en bijna niemand heeft opgemerkt dat ze iets gerookt hebben. Er is in ieder geval niemand van de bezoekers die erop reageert.

- *Wat doe je? Reageer je hierop?*
- *Waarom wel, waarom niet?*
- *Wat zou je doen als de regelmatige bezoekers van het jeugdhuis afkeurend zouden reageren?*
- *Wat zouden de gevolgen voor het jeugdhuis kunnen zijn als je niet reageert, wat als je wel reageert?*

WERKVORM

"Rollenspel"

DOEL:

- zoeken naar gemeenschappelijke grenzen
- inleven in probleemsituaties

BENODIGD MATERIAAL:

Aantal situaties en eindzinnen voor een toneeltje *(zie hieronder)*

OPDRACHT:

Duid een aantal deelnemers aan voor het spelen van een rollenspel. Schets de situatie en geef de eindzin.
Laat ze op basis van deze situatieschets en eindzin een toneeltje spelen.
Bespreek daarna na met heel de groep. Probeer tot een oplossing te komen waar iedereen zich in kan terugvinden.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Bij deze rollenspelen is de nabespreking belangrijk. Als begeleider moet je voldoende ruimte bieden om na het rollenspel in te gaan op de aanpak die de spelers hebben uitgebeeld. Vanuit de opmerkingen van alle deelnemers kan je zo zoeken naar een aanpak waar iedereen kan achter staan.

AANZETTEN TOT ROLLENSPEL:

Afgelopen zaterdag heeft tapper Jan tijdens zijn dienst heel wat pintjes gedronken. Hij was serieus in de wind. Tijdens het schoonmaken van het jeugdhuis op woensdagnamiddag besluit Inge, die tegelijkertijd dienst had met Jan, het hierover te hebben. De eindzin is: "Waar bemoei je je eigenlijk mee, Inge?"

Een bezoeker heeft te veel gedronken. Hij komt weer wankelend naar de toog voor een volgende alcoholische consumptie. Hoe vangt de tapper dit op? De eindzin is: "Wie denk je wel dat je bent!"

Een bezoeker wil achter de toog. De tapper probeert hem tegen te houden. De eindzin is: "Blijf van me af."

Een bezoeker gedraagt zich vervelend en gooit een glas kapot. De tapper treedt op. De eindzin is: "Ik doe waar ik zin in heb."

Een afsprakennota *over drugs*

Hiermee zitten we in de laatste stap van de uitwerking van een afsprakennota. In deze cruciale fase is het van belang dat je de volgende **aandachtspunten** zeker niet over het hoofd ziet:

- Probeer **niet in je eentje** een aantal grenzen te ontwikkelen die voor sommigen zeer relevant en aanvaardbaar zijn, maar waarvan je weet dat anderen ze onredelijk vinden. Het gevolg daarvan is dat die mooi opgestelde regels door niemand worden uitgevoerd. De grenzen die je stelt aan alcohol- en ander druggebruik in het jeugdhuis moeten voor iedereen aanvaardbaar zijn.
- Zorg ervoor dat je die grenzen **duidelijk en expliciet** stelt, zodat iedereen ze kent. Ga er niet zomaar vanuit dat iedereen wel weet dat in het jeugdhuis geen joint gerookt mag worden of dat alle vrijwilligers wel weten dat ze op gebruik van illegale drugs in het jeugdhuis moeten reageren.
- Het moet duidelijk zijn dat het niet altijd eenvoudig is om afgesproken regels ook **in de praktijk toe te passen**. Hier zijn sociale vaardigheden voor nodig: Hoe zeg je iets, hoe spreek je een ander aan, hoe kom je over, ...? De medewerkers moeten inzien dat regels zich niet vanzelf handhaven, maar dat ze daar met elkaar voor moeten zorgen en dat dat inzet en motivatie vraagt.
- Bepaal vooraf een moment waarop de regels opnieuw bekeken en **geëvalueerd** kunnen worden. Betrek bij deze evaluatie zoveel mogelijk medewerkers. Zo vermijd je dat medewerkers hun onvrede uiten door het niet navolgen van de gemaakte afspraken. Een afgesproken evaluatiemoment kanaliseert de opmerkingen op het uitgewerkte beleid.

Met de eerste **werkvorm** laten we jullie op zoek gaan naar regels die jullie kunnen hanteren binnen de instuifruimte. Het bestaan van regels houdt echter geen zekerheid in dat deze regels ook effectief worden nageleefd. Daarom bieden we jullie met de tweede **werkvorm** een training aan in het omgaan met ongewenst gedrag en regelovertreding.

WERKVORM

"Regels voor de instuif"

DOEL:

- afspraken en regels voor bezoekers en medewerkers opstellen
- vastleggen van deze regels in een nota

BENODIGD MATERIAAL:

Overzicht van regels en afspraken van de vorige werkvormen
Copies van de voorbeelden voor het opstellen van regels *(zie hieronder)*
Grote vellen papier, flapover
Viltstiften

OPDRACHT:

Hang voor iedereen goed zichtbaar alle regels en afspraken die tot hier toe zijn gemaakt op. Deel de aandachtspunten uit. Loop nu per onderwerp de vragen af en kom tot definitieve uitspraken en regels. De regels zijn nu per onderwerp gerangschikt; het resultaat is een afsprakennota. Bekijk daarna of er vanuit de afsprakennota nog regels overgenomen moeten worden in de eerder opgestelde huisregels.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Gezien het maken van concrete afspraken met een grote groep niet echt werkbaar is, kan je de invulling van de afsprakennota beter voorbereiden met een klein kerngroepje. Op een vergadering of een speciale bijeenkomst kan je opgestelde afsprakennota dan voorleggen aan de hele medewerkersploeg. In kleine groepjes kunnen de regels dan besproken worden.
Aan het opstellen van regels verbinden we volgende voorwaarden:
- de regels moeten tot stand komen met inspraak van alle betrokkenen
- de zin van een regel moet altijd duidelijk zijn
- de regels moeten de communicatie met de leden en bezoekers niet vervangen

Je laat best ook ruimte voor uitzonderingen. Verzachtende of verzwarende omstandigheden moet je geval per geval kunnen afwegen.

LIJST VOOR AFSPRAKENNOTA:

(Te copiëren)

Hieronder sommen we een lijst van onderwerpen op die je in je afsprakennota kan opnemen. Deze lijst kan je als uitgangspunt nemen. Je komt waarschijnlijk tot een lange lijst van onderwerpen. Een aantal van die onderwerpen staat vast en daar hoeft in feite niet over gediscussieerd te worden. Als de gemeente 02.00 uur als sluitingstijd heeft vastge-legd, dan kun je daar weinig aan veranderen (tenzij je dit wilt vervroegen voor jullie jeugdhuis!). Over de vraag wie er achter de toog mag komen, kan je wel een hele discussie opzetten. Je krijgt dus twee lijsten: vaststaande gegevens en discussiepunten.

De tappersploeg

- Wie mag er bij jullie achter de toog? Enkele de tappers van de avond? Alle jeugdhuis-medewerkers? Ook bezoekers?
- Als jullie een vaste ploeg hebben die de instuif verzorgt, wat is dan precies de taak van deze tappersploeg? Wat mogen/moeten ze doen en wat niet? Organiseren ze ook activiteiten?
- Vinden jullie het een goede zaak als de tappersploeg activiteiten organiseert die er enkel op gericht zijn de omzet te verhogen (bijvoorbeeld: biertapwedstrijden, bierestafettes, ...)?
- Gebruiken jullie invulroosters of andere schema's voor de tapdiensten? Hoe wordt zo'n schema gemaakt, en hoe werken jullie er verder mee? Wat gebeurt er als mensen steeds te laat komen of helemaal niet komen zonder zich af te melden?
- Iemand die voor de eerste maal gaat tappen, moet wegwijs worden gemaakt. Hoe regelen jullie dat?
- Hoe zit het met eigen consumpties voor de tappers: mogen ze alcohol drinken achter de toog? Moeten ze eigen consumpties betalen, zijn er een aantal vrije consumpties, of zijn ze helemaal vrij?
- Is het bij jullie direct betalen, aan het eind van de avond betalen, of kan er gepoeft worden? Zijn er regels met betrekking tot consumptiebonnen, zuipkaarten, vier bestellen één gratis, ...?

De tijden

- Wanneer is jullie instuif geopend? Op welke avonden/middagen? Wanneer gaat de instuif open? Wanneer is het sluitingstijd?
- Is de instuif tijdens alle activiteiten (creatieve activiteiten, vormingsavonden, ...) geopend?
- Wie opent en wie sluit af?

Schoonmaak en onderhoud

- Wie doet de opkuis? De tappers of een andere ploeg? Als de tappers ook moeten schoonmaken, kun je deze werkzaamheden best duidelijk omschrijven.
- Hoe gebeurt het onderhoud van bepaalde apparatuur zoals de tapinstallatie, het koffiezetapparaat, de koelkast, de muziekinstallatie?

De voorraad

- Wie bepaalt bij jullie het assortiment? Wie beslist er of er nieuwe dranken gaan verkocht worden of andere niet meer verkocht gaan worden?
- Wie regelt de bestellingen? Wie houdt de voorraad bij?

Financieel

- Wie bepaalt de prijzen van de consumpties?
- Wat is de prijsverhouding tussen alcoholisch en niet-alcoholische dranken? (Het is een goede regel dat de hoogte van de prijzen de consumptie van alcoholhoudende dranken niet mag stimuleren).
- Hoe wordt het tellen van het kasgeld geregeld? Hoeveel blijft er steeds in kas?

Sociale afspraken

- Wat noemen wij "te veel op hebben"?
- Wanneer schenk je niet meer aan mensen en hoe kun je dat tactvol duidelijk maken?
- Wat doe je als mensen onder invloed van drank agressief worden: materiaal vernielen, de activiteit verstoren, anderen lastig vallen, ruzie zoeken met de tappers, ...?
- Aan jongeren beneden de 16 jaar mag volgens de wet geen alcohol worden geschonken!?
- Wat doe je als tappers merken dat één of meer leden een alcoholprobleem hebben ("niet meer van de drank kunnen afblijven")?

Eindverantwoordelijkheid

- Wie heeft bij jullie de eindverantwoordelijkheid?
- Hoe is het contact tussen de tappersploeg en de Raad van Beheer geregeld?
- Wie neemt de uiteindelijke beslissingen wat betreft aangelegenheden van de instuif?
- ...

Bekendmaking

van de afsprakennota

Nu jullie met het jeugdhuis een afsprakennota hebben opgesteld, is het ook nodig deze afspraken en regels bekend te maken. **Openheid** over hetgeen waar jullie mee bezig zijn, laat alle betrokkenen (bezoekers, ouders, buurt, ...) zien dat jullie op een ernstige manier met alcohol- en ander druggebruik omgaan. Onduidelijkheden en misverstanden rond druggebruik in jullie jeugdhuis kunnen leiden tot roddels, roodgloeiende telefoons, ongeruste ouders, ... Deze toestanden kan je vermijden wanneer je laat weten waarvoor jullie kiezen en waarom.

De manier waarop je deze bekendmaking aanpakt, hangt af van **de werking, de eigenheid, het publiek** van jullie jeugdhuis. In een klein jeugdhuis met weinig leden zal de overdracht van de regels vrij vlot en informeel verlopen. In grotere jeugdhuizen kan je een campagne opzetten over de gemaakte afspraken. Wanneer alcohol- en ander druggebruik vrij gevoelig ligt in de buurt of de gemeente van jullie jeugdhuis, zal je ook voldoende aandacht moeten geven aan de bekendmaking naar de buitenwereld. Met onderstaande **werkvormen** kunnen jullie misschien wat ideeën opdoen.

WERKVORM

"Muurkrant"

DOEL:

- bekendmaking van afspraken
- op een creatieve manier uiting geven aan meningen en ideeën

BENODIGD MATERIAAL:

Oud behangpapier / dikke vellen wit etalagekarton
Knutselgerief (tijdschriften, verf, ...)

OPDRACHT:

Kies een goed zichtbare muur in het jeugdhuis die tijdelijk buiten gebruik kan worden gesteld. Als de muur niet egaal is, is het handig om er enkele platen hardboard tegen te bevestigen. De muur wordt afgeplakt met oud behangpapier of wat dikke vellen wit etalagekarton.
Spreek met de groep af over welke drug of welke regels de muurkrant zal gaan en welk materiaal er gebruikt gaat worden. Dit kan gaan van waardeloos materiaal, tijdschriften tot graffiti.
Laat de groep vervolgens de muur creatief bewerken. Het thema waarover de muurkrant gaat moet wel duidelijk naar voren komen.

WERKVORM

"Fotoserie"

DOEL:

- bekendmaking van gemaakte afspraken
- op een creatieve manier uiting geven aan meningen en ideeën

BENODIGD MATERIAAL:

Fotocamera + film
Paspartoutpapier

OPDRACHT:

Laat de groep (eventueel onderverdeeld in kleinere groepjes) bij elke gemaakte afspraak een situatie uitbeelden. Maak foto's van deze in scene gezette situaties van wat wel en niet mag in het jeugdhuis.
Probeer bij elke opgestelde regel een situatie-foto te maken.
Bij een presentatie kan aan het publiek gevraagd worden om de regels bij de foto's te plaatsen.

WERKVORM

"Drugs muziekavond"

DOEL:

- bezoekers bekend maken met de afspraken en het drugbeleid
- bewustwording op gang brengen rond alcohol- en ander druggebruik

BENODIGD MATERIAAL:

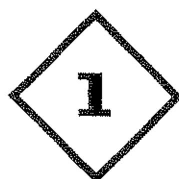
Muziekinstallatie
Cassettes / platen / cd's

OPDRACHT:

Laat enthousiaste muziekliefhebbers zorgen voor de organisatie van een muziekavond.
Een groep disc-jockey's stelt een selectie samen van 'alcohol/drugplaten'. Iedereen kan muziek aan de disc-jockey's doorspelen, de muziek moet wel over alcohol- of ander druggebruik gaan.
Zo geef je aandacht aan het thema "drugs" in het jeugdhuis. Van deze aandacht kan je gebruik maken om de afspraken hieromtrent bekend te maken via affiches, muurkrant, omroepen door micro, ...
Je kan aan deze avond een wedstrijdelement toevoegen door een jury te benoemen. Deze beoordeelt wie van de disc-jockey's in bijvoorbeeld een half uur de beste 'alcohol/drugplaten' laat horen.
Later kun je terugkomen op deze avond door in te gaan op de mythe rond middelengebruik en de manier waarop dit in de muziek wordt gebracht.

HOE REAGEERT JULLIE JEUGDHUIS BIJ GRENSOVERSCHRIJDING?

De kracht van normale sociale controle

Eenmaal jullie met het jeugdhuis duidelijke afspraken hebben gemaakt omtrent alcohol- en ander druggebruik, wil dit nog niet zeggen dat er zich geen problemen (meer) kunnen voordoen. Jongeren experimenteren, proberen uit en overtreden daarbij wel eens een grens. Het is aangewezen om op voorhand reeds enkele algemene lijnen uit te denken over hoe je op regelovertreding kan reageren.

Het overtreden van een regel houdt niet noodzakelijk in dat de jongere probleemgedrag vertoont. Toch kan regelovertreding het functioneren van het jeugdhuis en de groepssfeer storen. In de eerste plaats is het dan ook belangrijk dat regelovertreding door de jeugdhuisbezoekers zelf wordt afgekeurd. Druk die uitgaat van de groep jongeren in het jeugdhuis heeft vaak een sterke invloed op de regelovertreder. Hieronder geven we een aantal mogelijke reacties aan.

- Op grensoverschrijdend gedrag kan je met **sociale afkeuring** reageren. De groepsdruk beïnvloedt het gedrag van de jongere. Een afkeuring door de groep mag de persoon niet isoleren, maar moet hem oproepen zijn gedrag aan te passen om erbij te horen. Wanneer je voelt dat de groep een overtreding afkeurt, kan je dit dus uitspelen om de overtreder terug naar de groep te halen.
- Als medewerker van het jeugdhuis kan je een bepaald gedrag van de jongere **persoonlijk afkeuren**. Je maakt de overtreder duidelijk dat je weet dat hij/zij de regel heeft overtreden en laat voelen dat jij dit persoonlijk niet goedvindt. Als jeugdhuismedewerker heb je toch een zekere voorbeeldfunctie voor de jongeren. Zij hechten veel belang aan wat jij over hen denkt en zegt. Deze afkeuring kan hen aan het denken zetten en hun gedrag beïnvloeden.
- Ook een **persoonlijk gesprek** kan helpen. In het gesprek met de overtreder onderlijn je het belang van de regel. Je verwittigt dat aan de volgende overtreding een sanctie vast-hangt. Gebeurt die volgende overtreding dan moet je sanctioneren.

Belangrijk is ook te beseffen dat een **open sfeer** in jullie jeugdhuis reeds heel wat problemen kan voorkomen. Wanneer jongeren in hun jeugdhuis dagdagelijkse ervaringen kunnen uitwisselen en ook openlijk over hun eventueel druggebruik kunnen spreken, schept dit een vertrouwelijke sfeer. In deze openheid en vertrouwelijkheid van het jeugdhuis ligt een grote preventieve waarde.

2

Eigen

mogelijkheden

van jullie jeugdhuis

Als jeugdhuis beschikken jullie over heel wat mogelijkheden om jongeren bij grensoverschrijdend gedrag terecht te wijzen. Vooraleer de oplossing van een drugprobleem toe te vertrouwen aan een externe organisatie, is het van belang jullie **eigen mogelijkheden** in te zetten. Hieronder geven we jullie een aantal tips waarmee je rekening kan houden wanneer jullie sanctionerend of begeleidend willen optreden. Aan de hand van de aangeboden vragen kan je een algemene strategie uitdenken over hoe jullie op regelovertredend en storend gedrag kunnen reageren. Zulk een strategie geeft alle betrokkenen zekerheid over wat er gebeurt als druggebruik in jullie jeugdhuis wordt opgemerkt.

2 1

Signalen opvangen

Als jeugdhuismedewerker is het een belangrijke vaardigheid te "kunnen opmerken en signaleren dat er iets scheelt met een jongere". Op het eerste zicht lijkt dit eenvoudig. Het is een kwestie van opmerken, aankaarten, doorvragen en aanpakken. In de praktijk bots je echter op heel wat obstakels:

- er heerst vaak nog een taboe op alcohol- en ander druggebruik
- de contacten tussen jou - jeugdhuismedewerker - en de jongeren zijn beperkt
- de noodzakelijke openheid is er niet
- de directe omgeving werkt eerder tegen dan mee (voor de groep, de activiteit of zelfs het jeugdhuis is drinken vaak een "must")
- het vergt meer tijd en energie dan je dacht, dan je hebt, dan je erin wilt steken

Eigenlijk ben je niet zomaar in staat om vroegtijdig te signaleren en te begeleiden. Een eerste voorwaarde voor het signaleren van alcohol- of andere drugproblemen is duidelijkheid over wanneer alcohol- of ander druggebruik een probleem is. De één ziet drinken als iets waarvan je moet leren: hoeveel en hoe vaak is nog plezant, aanvaardbaar, gezond, gezellig, enz ...? De ander ziet drinken als iets dat je moet leren: hoeveel kun je op, hoe vaak kun je zoveel op, hoe kan je grenzen verleggen, ...? Een kant en klare definitie voor alcohol- of drugproblemen bestaat niet.

Alcohol- of ander druggebruik is op zich niet problematisch. Algemeen zou je van probleemgedrag kunnen spreken wanneer een jongere volgens de normen van het jeugdhuis storend gedrag stelt. Om preventief te werken is het belangrijk signalen waar te nemen die kunnen duiden op (beginnend) problematisch druggebruik. Om vroegtijdig signalen op te vangen moet je als jeugdhuismedewerker alert zijn op de gewoonten en het feitelijk gebruik van de jongeren.

- Is de jongere de laatste tijd veranderd (uitgelaten, depressief, agressief, ...)?
- Drinkt hij/zij veel alcoholische dranken?
- Heeft hij/zij regelmatig ruzie in het jeugdhuis?
- Trekt hij/zij met andere vrienden op?
- Doet hij/zij de laatste tijd vrij afstandelijk, heimelijk?
- Toont hij/zij minder interesse voor hetgeen in het jeugdhuis gebeurt?

Het is aangewezen elk signaal serieus op te nemen, maar niet zonder te relativeren. Veel signalen komen ook voor bij niet-gebruikers en kunnen verwijzen naar de typische ontwikkelingsperikelen van jongeren en/of naar problemen thuis. Tekenen van problematisch druggebruik moet je niet te zwaar opvatten. Het zijn altijd slechts indicaties. De zekerheid moet van de jongere zelf komen. Het is van belang je te realiseren dat je geen arts of hulpverlener bent. Zo moet je je ook niet opstellen of gedragen. Je kan klachten signaleren en erover praten, maar je kan er alleen sociaal mee omgaan en niet medisch.

Wanneer je zelf de jongere niet goed durft aan te spreken op zijn/haar veranderd of storend gedrag, is het belangrijk andere jeugdhuismedewerkers te verwittigen. Het storend gedrag dat je bij de jongere hebt opgemerkt, kan je zo toetsen aan andere medewerkers. Als jeugdhuis kan je op twee manieren reageren op probleemgedrag. Je kan sanctionerend optreden of je kan de jongere begeleiden in het zoeken naar een oplossing.

2 2

Sanctioneren bij regelovertreding

Bij het niet-naleven van regels moet je optreden. Niet optreden is zeggen "doe maar, de regels tellen niet". Optreden bij regelovertreding kan op verschillende manieren en moet je situatie per situatie bekijken. Naast de normale sociale controle onder jongeren en de reacties van medewerkers op storend gedrag, kan je als jeugdhuismedewerkers ook een beroep doen op sancties. Ook in verband met sancties moet je met de ploeg van medewerkers afspraken maken. Afspraken over hoe je tewerk gaat bij regelovertreding versterken het optreden doordat je als eensgezinde groep naar voren komt. Volgende bedenkingen kunnen jullie helpen bij het maken van afspraken.

Wat doen we met een vermoeden van druggebruik?

- Ingaan op veranderd/storend gedrag en niet zozeer (vruchteloos) zoeken naar bewijzen.
- Veranderd gedrag is gedrag dat voor de persoon "anders" is en "storend" is ten aanzien van de normen van het jeugdhuis en/of de groepssfeer.
- Bespreekbaar stellen van dit gedrag en aandringen op positieve verandering.
- Toetsen van vermoedens bij andere jeugdhuismedewerkers.
- De jongere kansen bieden, termijnen stellen, begeleiden, motiveren.

Wat doen we met een bewijs van druggebruik?

- Niet de aard van het bewijs (gevonden produkten, een voorval buiten het jeugdhuis, uitspraken van de jongere, ...), maar wel de afspraken en de regelgeving van jullie jeugdhuis zijn bepalend voor het verdere optreden.
- Naar de jongere duidelijkheid creëren over de voorwaarden waaronder jullie hem/haar verder willen begeleiden.

Hoe staan we tegenover sancties?

- Wat willen we met het sanctioneren bereiken?
- Welke positie nemen we met deze doelstelling in?
  van de jongeren?
  van de ouders?
  van het jeugdhuis?
  van de publieke opinie?

- Hoe sanctioneren we regelovertreding in verband met druggebruik?
- Wie spreken we hierover aan en wanneer?

Sanctioneren doe je omdat je wil dat jongeren de afspraken respecteren en dat ze de werking van jullie jeugdhuis niet verstoren. Bij het bepalen van een sanctie moet je met verschillende elementen rekening houden. Maak een onderscheid tussen:

- éénmalige vaststelling / herhaaldelijke vaststelling
- gebruiken / dealen / doorgeven
- alcohol / XTC / cannabis / medicatie / tabak / andere
- verzachtende / verzwarende omstandigheden
  Beoordeel de jongere op zijn gedrag, niet op zijn persoon. Het gaat om wat hij gedaan heeft, niet om wie hij is.

Concrete sancties zijn echter niet op voorhand vast te leggen en te koppelen aan bepaald gedrag. Zoals bij het bepalen van regels zijn er aan het bepalen van sancties wel een aantal voorwaarden te stellen:

- de zin van een sanctie moet altijd duidelijk zijn
- een sanctie mag niet vernederend zijn
- een sanctie moet in verhouding staan tot de overtreding
- een sanctie geef je niet aan iemand onder invloed (wel op een later tijdstip)

Een aantal mogelijke sancties die je kan gebruiken zijn de volgende: de jongere een bepaalde opdracht geven; de jongere niet laten deelnemen aan een activiteit die hij/zij graag doet; de jongere schorsen voor een bepaalde periode; de jongere uit het jeugdhuis zetten. Bij deze laatste sanctie is het wel belangrijk te bedenken dat iemand met een verslavingsprobleem er niet mee geholpen is dat hij/zij uit het jeugdhuis wordt gezet. Wanneer je iemand definitief uitsluit, verminderen zijn kansen om zich te herpakken. Vaak is de vriendengroep van het jeugdhuis een laatste houvast.

2 3

Begeleiden van de jongere

Naast sanctionerend kan je als jeugdhuismedewerker ook begeleidend optreden bij probleemgedrag. De begeleiding van een jongere kan inhouden dat je een gesprek met hem voert. De toon waarop zo'n gesprek plaatsvindt, is vaak bepalend voor verder contact en de bereidheid om door te praten. Let er op dat je geen negatieve en beschuldigende toon aanslaat. We willen daarmee niet zeggen dat je niet confronterend mag zijn. Je moet de jongere aanspreken op de gevolgen van zijn/haar storend gedrag. Dit kan je echter niet zonder meer. Je moet alternatieven kunnen aandragen of ze samen met de jongere uitzoeken. Het is van groot belang een opening te houden om er in volgende gesprekken op door te gaan.

Enkele tips voor een gesprek:

- Een eerste voorwaarde is dat je het probleemgedrag bespreekbaar moet maken. Stel eerst algemene vragen, zoals "Hoe gaat het, heb je het naar je zin?", "Er wordt weer veel gedronken, hé", ... Om daarna vragen te stellen naar het dagelijks gebruik, gewoonten, moeite om maat te houden, kritiek van anderen op gebruik, ...
- Een opening om over alcohol- of ander druggebruik te praten, moet je niet forceren. Je moet van de gelegenheid gebruik maken.
- Afhankelijk van het gegroeide vertrouwen of de onderlinge bekendheid kan je ook directer worden en gerichte vragen stellen, zoals "Heb je er ooit over gedacht te moeten minderen met je alcohol- of ander druggebruik?", "Heeft iemand ooit kritiek gehad op je alcohol- of ander druggebruik?", "Heb je wel eens gebruikt om vervelende gevolgen van eerder gebruik kwijt te geraken?", ...
- Stoppen als het niets oplevert. Als het gesprek niet lukt, stop er dan mee. Probeer een afspraak te maken om er later op terug te komen.
- Als het echt niet lukt en je hebt het idee dat het toch mis zit, zeg dat openlijk en adviseer hem/haar er met iemand over te paten die wel vertrouwen geniet.

Bij probleemgedrag is het nodig om de jongere tot inzicht te laten komen in het problematisch karakter van zijn gedrag of van de gevolgen van dit gedrag. Als jeugdhuismedewerker wordt niet van je verwacht dat je als hulpverlener optreedt. Je kan de problemen van de jongere niet van begin tot einde begeleiden. Essentieel is wel dat je de jongere weet te motiveren tot eventueel een gesprek met de ouders of verdere begeleiding in een hulpverleningsdienst.

Binnen jullie ploeg van medewerkers is het belangrijk afspraken te maken over wie de jongere zal aanspreken en begeleiden en wie de verantwoordelijkheid op zich neemt om, indien nodig, de ouders te contacteren en/of door te verwijzen naar hulpverlening.

- Wie spreekt de jongere aan?
- Wie wordt betrokken bij de begeleiding van de jongere?
  - Hoofdverantwoordelijke van het jeugdhuis?
  - Ouders?
  - Coach?
- Wanneer wordt doorverwezen naar een hulpverleningsdienst?
  - Hoelang moet het probleemgedrag reeds duren?
  - Hoe erg moet de problematiek zich voordoen?

Inroepen van de hulp van **externen**

Wanneer jullie het gevoel hebben het druggebruik van een jongere niet te kunnen opvangen binnen het jeugdhuis, kan je ook hulp zoeken bij externen. In overleg met jullie coach (gemeentelijk preventiewerker, jeugdwerker, JAC, ...) kan je nagaan of doorverwijzen naar gespecialiseerde hulpverlening aangewezen is. Ook het contacteren van de ouders en van de politie kan overwogen worden. Hieronder maken we een aantal kanttekeningen die jullie met de ploeg van medewerkers kunnen bekijken. Eerst het probleem juist inschatten en de noodzaak van het betrekken van externen nagaan, is de boodschap.

Contacteren van hulpverlening

Vooraleer jullie beslissen de jongere door te verwijzen naar hulpverlening, moeten eerst de mogelijkheden van de groep bekeken worden. Bij het omgaan met een drugprobleem zijn volgend raadgevingen zeker aangewezen:

- Beschuldigen lost niets op: Door het probleem te gaan overdramatiseren wordt de afstand tussen de medewerkers en de jongeren alleen maar groter. Het is belangrijk om rustig te blijven en elkaars standpunten te leren begrijpen.
- Weet waarover je praat: Wanneer je als medewerker over objectieve en correcte informatie beschikt ben je niet zomaar om de tuin te leiden. Je kan dan zelf informatie aanbrengen die door de jongere over het hoofd wordt gezien.
- Verandering vraagt tijd: Het druggebruik waarover je je zorgen maakt is er niet van gisteren op vandaag gekomen. Ook het loslaten van het gebruik en van de sfeer en de vriendenkring die daarrond draait zal niet zomaar gebeuren. Misschien gaat dit gepaard met veel (her)vallen en opstaan. Het is belangrijk dat je als medewerker hierbij als steunpunt wordt ervaren: betrouwbaar, kritisch en consequent.

Wanneer jullie menen dat de jongere professionele hulp nodig heeft, is het aan te raden de jongere door te verwijzen naar hulpverlening van de eerste lijn. Dit zijn laagdrempelige diensten met weinig administratieve rompslomp. De jongere kan er terecht voor informatie en doorverwijzing naar andere diensten.

- Jongeren- en AdviesCentrum (JAC)
- Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)
- Centrum voor Levens- en Gezinsvragen (CLG)
- zijn/haar huisarts
- De Druglijn (078/15.10.20)

Doorverwijzen van de jongere betekent niet dat jullie het probleem uit handen geven. Maak met de hulpverleningsinstelling afspraken over de rol die jullie als jeugdhuis kunnen spelen bij de verdere begeleiding. Het is belangrijk het contact met de jongere te onderhouden. Vrienden uit het jeugdhuis kunnen de jongere ondersteunen en moed geven bij het zoeken naar een oplossing van zijn/haar drugprobleem.

3 2

Contacteren van ouders ?

Sommige jeugdhuizen zullen de ouders van minderjarige jongeren verwittigen wanneer er zich een probleem voordoet. Toch zijn er een aantal bezwaren om ouders onmiddellijk te verwitttigen: kans op overreactie, kans op fysiek geweld of wanneer de ouders deel zijn van het probleem. Vandaar ook het belang om eerst de thuissituatie van de jongere proberen in te schatten.

Ook de vertrouwensrelatie tussen medewerkers en bezoekers is zeer waardevol. Voor de jongeren is het belangrijk te weten dat ze de jeugdhuismedewerkers kunnen vertrouwen. Daarom is het goed om de jongere te informeren wanneer en waarom je contact opneemt met zijn/haar ouders.

Het contacteren van ouders kan zeer nuttig zijn in het meezoeken naar een oplossing voor de jongere. Zij zijn vaak de aangewezen personen om het probleem te schetsen en de situatie beter te doen begrijpen. Het contacteren van ouders hoeft ook niet drugspecifiek te zijn. Je kan eerst over het gedrag spreken en eventueel pas in een latere fase het druggebruik aanbrengen.

De wetgeving inzake informeren van de ouders is onduidelijk.

- Iedereen die werkt met minderjarigen heeft wel een verplichting tot zorg. Dit wordt geïnterpreteerd als de verplichting om te handelen als een zorgzame ouder die adequaat advies geeft.
- Wanneer je op de hoogte bent van gevaarlijk druggebruik en je de ouders niet hebt ingelicht, bestaat het gevaar dat als er met de betrokkenen iets ernstig gebeurt de ouders een klacht van onachtzaamheid tegen jou indienen.

3 3

Contacteren van politie ?

Vooraleer je de politie erbij haalt, zijn volgende vragen het overdenken waard:

- **Hoe ernstig is het probleem?**

Het is nuttig het probleemgeval te vergelijken met andere illegale activiteiten die je kent. Zou je ook een jongere aangeven die je ziet stelen? Weinig mensen nemen een absolute houding aan tegenover deze zaken. Het is meer een kwestie van een grens trekken.

- **Welke actie zou de politie ondernemen?**

De politie is meer geïnteresseerd in personen die op georganiseerde wijze drugs verspreiden. De grote dealers vindt men meestal niet in een jeugdhuis. De politie wil wel weten vanwaar de drugs komen. Deze informatie kan anoniem worden doorgespeeld. Wanneer je de strategie van de lokale politie niet kent, kan je hen op voorhand best vragen stellen als:

- Wat zouden jullie doen als ...?
- Hoe treden jullie op?
- Verschijnen jullie in burgerkledij of zeer zichtbaar met een aantal combies?
- Kunnen jullie invloed uitoefenen op wat de jongeren doen?

• Hoe werkt het politiecorps van jullie gemeente?

Het is belangrijk zicht te hebben op de beslissings- en communicatiestrategie van het politiecorps. Vaak word je geconfronteerd met losstaande personen, waarbij de ene er een totaal andere opvatting kan op nahouden dan de andere. Om duidelijkheid te hebben over de wijze van optreden maak je best afspraken met de top. Enkele afspraken (over wijze van optreden, tussenkomst, ...) op papier geven je meer zekerheid.

• Welke invloed zou het contacteren van de politie hebben?

op de jongere?
op de familie van de jongere?
op de eigen relatie met de jongere?
op de ander leden van het jeugdhuis?
op het jeugdhuis?

Interventie
in de praktijk

Optreden bij de overtreding van afspraken en regels is niet altijd even eenvoudig. Het in de praktijk brengen van de **interventiestrategie** die jullie hebben uitgedacht, loopt niet altijd even vlot. Het opvangen van signalen en het sanctionerend of begeleidend optreden vraagt heel wat sociale vaardigheden. Ook de doorverwijzing naar en de samenwerking met externe organisaties stelt wel eens problemen. Al doende stuur je je eigen optreden voortdurend bij. Een regelmatige evaluatie van de praktijk met de ploeg van medewerkers is zeer zinvol om je eigen handelen en optreden te verbeteren.

Hieronder bieden we twee **werkvormen** aan. De eerste werkvorm bevraagt jullie eigen geloofwaardigheid als jeugdhuismedewerkers. De tweede werkvorm heeft de bedoeling aan de hand van de bespreking van concrete voorvallen jullie optreden bij regelovertreding bij te schaven.

WERKVORM

"Hoe braaf ben ik zelf"

DOEL:

- ervaren van verantwoordelijkheid als medewerker
- benadrukken van de voorbeeldfunctie als medewerker

BENODIGD MATERIAAL:

Overzicht van de huisregels

OPDRACHT:

Geef iedere deelnemer een lijst met alle huisregels.
Laat de deelnemers aanduiden welke regel ze ook wel eens hebben overtreden.

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Bij de nabespreking is het als begeleider belangrijk om in te gaan op de geloofwaardigheid van de medewerker, die zich als bezoeker ook misdraagt. Het is belangrijk de medewerkers van het jeugdhuis erop te wijzen dat ze een zekere voorbeeldfunctie vervullen tegenover de leden en bezoekers.

WERKVORM

"Doe ik het goed"

DOEL:

- evalueren van interventies
- eventueel bijstellen van afspraken en regels

BENODIGD MATERIAAL:

Eigen concrete voorvallen van interventie bij regelovertreding
Enkele fictieve situatieschetsen in verband met optreden bij regelovertreding *(zie hieronder)*

OPDRACHT:

Laat de deelnemers zoeken naar voorbeelden (uit eigen ervaring) van goed optreden bij overtreding van de regels.
Bespreek met de groep:

- Hoe heb je als medewerker gereageerd op de regelovertreding?
- Zou iedereen van de groep zo gereageerd hebben?
- Werd het optreden door de jongeren aanvaard?
- Was je de enige aanwezige medewerker in het jeugdhuis?
- Waarom heb je opgetreden?
- Voelde je jezelf zeker van je stuk?
- Heb je het gevoel dat je optreden een positief effect had op de jongere?

Variant:
Je kan ook uitgaan van een aantal fictieve situaties.
Schets een situatie van regelovertreding en het optreden tegenover deze overtreding.

Bespreek dan met de groep:
- Komen dit soort situaties ook in jullie jeugdhuis voor?
- Hoe zouden jullie zelf optreden?
- Zijn er afspraken over hoe er opgetreden wordt bij regelovertreding?
- Staan er sancties op regelovertreding?
- Worden er wel eens bezoekers geschorst?
- Wordt er samengewerkt bij regelovertreding?
- Zijn er afspraken met de politie?

TIPS VOOR DE BEGELEIDING:

Wanneer je wil vertrekken van een aantal concrete voorvallen van optreden in jullie jeugdhuis moet je opletten dat je niemand aanvalt. Geef de groep de opdracht op zoek te gaan naar situaties waarin goed werd gereageerd op regelovertreding of storend gedrag.
Je kan als begeleider deze evaluatie ook ruimer opentrekken. Bij de bespreking van interventies kan je ook de zinvolheid en de toepasbaarheid van bepaalde regels in vraag stellen. Zo kan de evaluatie van interventies aanleiding geven tot enkele aanpassingen in de afsprakennota.

VOORBEELDEN VAN OPTREDEN BIJ REGELOVERTREDING:

Het is de afspraak dat om 23.45 uur de laatste consumptie kan worden besteld en dat om 0.00 iedereen het jeugdhuis verlaten moet hebben. Een groepje jongeren blijft hangen. Ze willen nog een laatste pint. De tapper treedt op door enkele halfvolle pinten van de toog te nemen en leeg te gieten. Vervolgens verwijst hij naar de afgesproken openingsuren van het jeugdhuis.

Een bezoeker heeft te veel gedronken en wil toch nog met zijn brommer wegrijden. De tapper ziet hem de deur uitgaan met de sleutels in de hand. De tapper neemt de sleutels af en belt een taxi om de jongen thuis te laten brengen.

Aan de toog zit een groep jongeren. Onder hen een meisje van 14 jaar dat regelmatig een pint bier krijgt van de anderen. De tapper wijst erop dat het schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar bij wet verboden is. Hij legt uit dat bij overtreding van de wet niet alleen hij zelf maar ook het jeugdhuis in de problemen kan komen.

Een verliefd koppeltje zit in het jeugdhuis. De ex-vriend van het meisje komt het jeugdhuis binnen. Hij drinkt een aantal pinten snel achter elkaar uit en begint ruzie te zoeken met de nieuwe vriend. Er ontstaat een vechtpartij. Een medewerker van het jeugdhuis komt niet tussen beiden, maar belt wel de politie op.

"Grenzen stellen"

Als afsluiter stellen we jullie een training voor. Het doorlopen van dit draaiboek heeft jullie doen nadenken over een beleid rond drugs. Met de medewerkersploeg hebben jullie de grenzen van het jeugdhuis bepaald. Samen hebben jullie nagedacht over de wijze waarop jullie kunnen reageren op grensoverschrijding. De gemaakte afspraken in de praktijk brengen, is echter niet altijd zo gemakkelijk.

Vanuit het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) werd een trainingsprogramma ontwikkeld dat de bedoeling heeft de omgang met regelovertredend en ongewenst gedrag in te oefenen. Uitgangsspunten van de training zijn:

- je moet onderscheid maken tussen gedrag en persoon. Bij ontoelaatbaar gedrag keur je het gedrag af maar niet de persoon.
- je moet je aan de feiten houden. Belangrijk is het beschrijven van de feiten en niet het interpreteren.

Aan de hand van video's worden verschillende principes uitgelegd en kunnen er linken worden gelegd met eigen ervaringen en situaties. Om te laten zien dat oogcontact, houding, stem en lichaamscontact zeer belangrijk zijn tijdens het optreden bij regelovertreding, kunnen de procedures worden ingeoefend door middel van spel, forumtoneel of rollenspel.

Het trainingspakket bestaat uit een reeks van 5 video's die de volgende inhoud hebben:

- *Het weigeren van een verzoek:* toont een gespreksprocedure hoe een medewerker "nee verkoopt" aan een jongere.
- *Het samenwerken met politie:* toont een Nederlandse procedure volgens dewelke een medewerker kan handelen wanneer hij besluit om beroep te doen op de politie.
- *Verborgen regeloverschrijding:* biedt een gespreksprocedure wanneer een medewerker geconfronteerd wordt met een vermoeden van een overtreding van de huisregels.
- *Openlijke regeloverschrijding:* toont een procedure waarbij een medewerker een einde maakt aan het gedrag van een jongere omdat dit de grens van het toelaatbare heeft overschreden.
- *Samenwerken (scheiden van partijen):* geeft een strategie hoe medewerkers samen zo effectief mogelijk verschillende partijen kunnen scheiden in geval twee of meer jongeren met elkaar slaags raken.

Deze training is geknipt de uitvoering en toepassing van de gemaakte afspraken in te oefenen met de medewerkersploeg van jullie jeugdhuis. Voor geïnteresseerden kan er een trainingsprogramma worden gegeven dat idealiter op 8 dagdelen voor een groep van maximum 12 deelnemers wordt georganiseerd. De groep wordt bij voorkeur begeleid door twee trainers. De rollenspelen worden uitgevoerd in samenwerking met een acteur. Uit het programma kunnen ook onderdelen worden gekozen.

In samenspraak kunnen de modaliteiten, de inhoud, de trainer en de kostprijs besproken worden. Gemiddeld wordt per dagdeel 2000 fr. gevraagd per trainer (excl. vervoersonkosten) en 2000 fr. per dagdeel voor de acteur (excl. vervoersonkosten). Het jeugdhuis dient in een tweetal ruimten en het videomateriaal te voorzien.

Voor meer informatie kan je contact opnemen met:
Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
Gustave Schildknechtstraat 9
1020 Brussel
Tel. 02/422.49.69

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

CAD-Limburg (1985).
Jongeren en alcohol.
Een handleiding voor hen die het thema alcohol samen met jongeren willen bespreken.
CAD-Limburg: Maastricht.

Cobbaert, N., Coomans, V., Coosemans, T. et al. (1995).
Projectverslag. Jeugdadviseurs en drugpreventie in het JAC.
KUL, Afdeling Sociale Pedagogiek: Leuven.

Jong, A. de, Elling, A. & Leeuwen, P. van (red.). (1993).
Jongeren: Risico's en verslaving. Verslag van de studieconferentie op 10 december 1992.
NIAD/NeVIV: Utrecht.

Jong, A. de, Macville, M. & Oostindie, M. (red.). (1992).
Alcoholmatiging in het jongerenwerk. Verslag van de studiedag op 1 oktober 1991.
NIAD: Utrecht.

Mahakena, E. (red.). (1990).
Drug(k)gebruik(t). Informatie/inspiratieboek voor het jongerenwerk.
POV: Tilburg.

Peppel, H. van de, Struyk, I. & Vinkenborg, M. (1994).
Verslag van het Alcoholproject Noord-Groningen.
RJJW: Winsum.

Kindt, S. (1993).
Speciaal nummer KRUU.
Jeugdhuizen en jongerencentra: Drie decennia ontwikkeling en overheidsbeleid.
VFJ: Antwerpen.

Kooy, K. (1994).
Werkmap: Train de trainer.
Grenzen stellen aan ontoelaatbaar soms agressief gedrag van bezoekers van een jongeren-centrum, buurthuis of anders.
Deelnemersmap bij de training op 20, 21 en 22 april 1994 te Hoge Rielen, Kasterlee.

Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen (1994).
School voor de spiegel. Naar een eigen schoolbeleid voor (drug)problemen.
SWPA: Antwerpen.

Struyk, I. & Vinkenborg, M. (1994).
Handboek van het Alcoholproject Noord-Groningen.
RJJW: Winsum.

Werkgroep Drugbeleid op school (1993).
Begeleidersmap voor studiedagen.
VAD: Brussel.

Werkgroep Drugbeleid op school (1993).
Een drugbeleid op school. Draaiboek.
VAD: Brussel.

EVALUATIEFORMULIER

"Drugs in het jeugdhuis, hoe deal je ermee ?"

We willen graag weten hoe jullie het werken met dit draaiboek hebben ervaren. Wanneer jullie met het jeugdhuis een drugbeleid hebben uitgewerkt, zijn we benieuwd naar jullie verhaal.

- **Welke onderdelen van het draaiboek vind je interesant?**

- **Zijn bepaalde onderdelen, werkvormen te moeilijk?**

- **Zijn er aspecten die ontbreken ? Waar heb je nood aan als jeugdhuis?**

- **Wat was de concrete aanleiding om een drugbeleid uit te werken?**

- **Hebben jullie zelf nog suggesties naar andere werkvormen, spelen, activiteiten in verband met alcohol- en ander druggebruik?**

- **Andere opmerkingen?**

Alvast bedankt voor jullie feedback en nog veel succes met jullie drugbeleid !

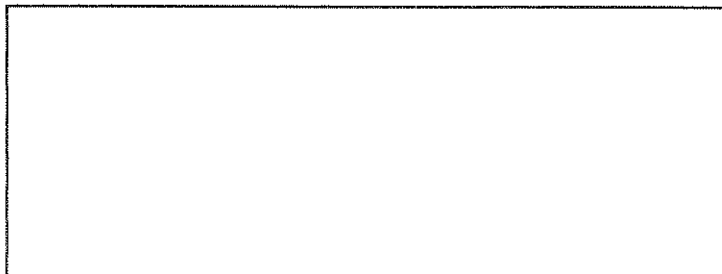
Gelieve terug te sturen naar:
VAD
E.Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel.: 02/423.03.33
Fax: 02/423.03.34

ALLE ANTWOORDEN
OVER DRANK, DRUGS
& PILLEN

078
DE DRUGLIJN
15-10-20

VOOR MEER INFORMATIE OVER DIT DRAAIBOEK

JULLIE EIGEN FEDERATIE VAN JEUGDHUIZEN

VERENIGING VOOR ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN
E.TOLLENAERESTRAAT 15, 1020 BRUSSEL
TEL.: 02/423.03.33 - FAX: 02/423.03.34

DIT PROJECT WERD GEFINANCIERD
DOOR DE VLAAMSE MINISTER
VAN FINANCIËN, BEGROTING EN GEZONDHEIDSBELEID

